Postimees

67. aastakäik. Ilmub iga päew.

„Postimehe“ esmaspäewase numbri asemel ilmub „Postimehe Nädalaleht“.

Toimetuse ja talituse adress: „Postimees“. Tartu. — Kõnetraadid: talitusel nr. 80, toimetusel nr. 186 ja nr. 2-86. Telegrammi-adr.: Postimees Tartu.

Toimetuse kõnetunnid: Jaani uul. nr. 11/13, lehe toimetuses igal äripäewal kella 11—1 lõunal. Peatoimetaja kõnetund 12—1.

Käsikirjad mitte-kirjasaatjate poolt arwatakse hinna alla, kui neile tasunõudmine peale on kirjutatud. Tarwitamata käsikirjad hoitakse ainult selleks kohasel soowil alal.

Tellida wõib lehte igast päewast alates kuni iga kuu wiimase päewani. **Adressi muutmise** korral tuleb 10 marka maksta ja wana adress üles anda. **Saatmata-jäänud** numbrid saadab lehe talitus ainult 14 päewa jooksul peale numbri ilmumist maksuta järele.

Üksik nummer maksab 3 mk.

„Postimehe“ tellimisehind kuus:

Kodumaale: Talitusest ise ära wiies: 68 marka. Postiga koju kätte saates: 75 marka.
Wäljamaale: . . . . . 200 marka.

„Postimehe Nädalaleht“ maksab „Postimehest“ lahus tellides: postiga koju kätte saates kuus 12 marka, talitusest ise ära wiies 10 marka.

Kuulutuste weeru millimeeter kuulutuste küljel 4 marka, lehe eesotsas 8 marka ja teksti keskel 10 marka. Eelmise päewa õhtuni ülesantud kuulutused ilmuwad järgmisel päewal.

Hinnaliste lisade tellimisehind:

„Lasteleht“ 1 kuu 6 marka, 6 kuud 35 marka, 12 kuud 70 marka
„Terwis“ 1 „ 6 „ 6 „ 35 „ 12 „ 70 „
„Sõdemed“ kuus: ise ärawiies 40 m., postiga 45 m. Üksik nr. 25 m.
Lahus tellides maksab „Terwis“ ja „Lasteleht“ kumbki 10 marka kuus

Nr. 245. Laupäewal, 15. (2.) septembril 1923. **Nr. 245.**

Athena.
Küütri t. 1.

Täna ja järgmistel päewadel huwitaw pilt 1794. aastase suure Prantsuse mässuaegsest elust.

Rewolutsiooni lapsed

Igaüks, keda suure Prantsuse mässu ajalugu huwitab, peaks seda pilti waatama minema, sest ta pakub nii mõndagi näidet, mis möödunud Wene rewolutsioonile sarnane.
Pilti näidatakse weel ainult paar päewa.
Lõpuks naljapilt.
Mängib salong-orkester. Algus kell 5 p. l.

Kaebtuse- ja palwekirju laenude sissenõudmiseks, korterist wäljatõstmiseks, abielulahutamiseks, maa saamiseks, obligatsioonide kustutamiseks, pärijaks kinnitamiseks ja üri ning tulumaksu asjus, samuti ka lepinguid, testamente, tõlkeid, masinal ümberkirjutusi ja igasugu kirjatöid kõigis kohtu asjus ruttu ja odawasti walmistab büroo „Ratio“ Tartus, Promenadi tän. 5.

Ideal
Mugawam kino Tartus!
Paremad filmid!
Hea muusika!

15. ja 16. septembril s. a.
Miljonite pärandajanna romaan.
Suurepärane farss 7 jaos. Osades kuulsad R. Diegelman ja Ernst Hofman.
Peaosas publikumi pailaps **Lia Mara.**

Eeskawa lisaks:
Ballet:
„Amori wallatused“. Kannawad ette paremad tantsijannad.
Naer on terwiseks!
Kes kord hästi naerda tahab, läheb tingimata Ideali oma pailast Lia Marat waatama — ja parem weel täna kui homme!

Tänast lehte on 8 lehekülge.

Meie rahwaesituse töötamisewiisist.

Rahwasaadikuks olemine on meil elukutseks muutunud. Praegune rahwaesituse töötamisewiis nõuab rahwasaadikutelt, et nad suurema osa aastast Tallinnas peawad olema. Wastawalt sellele töötamisewiisile on meil juba asutawa kogu päiwist peale rahwaesitajad kindla kuupalga peal. Esimene riigikogu leidis, et kindlast kuupalgast üksi wähe on, sest kommisjonide koosolekutest ei olewat tarwiliku tõsidusega osa wõetud. Tema määras teise riigikogu liigete madalama kuupalga, kuid peale selle eritasu kommisjonide koosolekutest osawõtmise ja aruandmise eest. Loodeti, et asi nüüd üsna joones on.

Kuid peawiga — nimelt, et rahwaesitaja suurema osa aastast Tallinnas peab istuma, on alles kõrwaldamata. Sellel on omad suured halwad küljed: Tallinnas istudes lõdweneb kõige pealt side rahwaesitaja ja tema walijate wahel, suuremal wõi wähemal määral. Kuigi rahwaesitaja waheaegul oma walimisringkonda läheb (iga kord ei ole see mitte nii), siis puhkab tema harilikult. Peale selle wõib praegune rahwaesituse töötamisewiis halwendawalt mõjuda rahwaesituse kokkuseade peale. Wäga mitmetel, kes muidu wahest rahwasaadikuteks kõlajed ja kellel himu oleks sellel alal töötada, läheb raskeks riigikogu liikmeksolemine ainult üksikutel suuremate kommisjoni liigetel kujuneb tasu sarnaseks, et wõimalik on kuhel pool kuidagiwiisi ära elada.

Wõiks näituse tuua. Igas rahwaesituses on teataw arw õigusteadlasi wäga soowitaw. Kui Teie wõtate teise riigikogu liigete nimekirja, siis leiate, et seal tegelikka juriste õige wähe on ja kõik juristid asuwad peaaegu täielikult Tallinnas.

Teise riigikogu kewadisel istumisejärgul kippus see peawiga ka teatawal määral riigikogu tööd segama: tuli juhtumisi ette, kus mõni kommisjon ja alamkommisjon kwoorumi puudusel koosolekuid ei saanud ära pidada.

Selle juures tuleb loomulikult kahte asjaolu silmas pidada; nimelt kippusid riigikogu liikmed põllumehed põllutöödele ja riigikogu liigetest linnalastest osa suwitama, kuid siiski wõib sellest teatawat hõlatust ka talwise riigikogu hooaja kohta wälja lugeda.

Meie näeme samasugust rahwaesituse töötamisewiisi ka mõnes teises noores riigis, eriti just neis riikides, mis waremalt Wene walitsuse alla kuulusid. Tsaristline Wenemaa oli muust maailmast kaugele maha jäänud. Tema raudrusika alt wabanenutel uutel riikidel tuli täie auruga seadusandlisele tööle asuda, et omale waba rahwa kohased seadused luua. Neid tuli nagu käkksest raputada.

Meie saame sellest hädatarwilisest kiirest seadusandlusest küll aru, kuid tema warjukülgede peale ei mõtlegi meie silmi kinni pigistada. Meie peame õige aegsasti abinõud tarwitusele wõtma, et kolmas riigikogu juba loomulikkumates tingimistes wõiks töötada.

Teine riigikogu on omal esimesel istumisjärgul selles asjas juba esimese sammu astunud. See samm jäi awaliku arwamise poolt peaaegu tähelepanemata. Nimelt asetas riigikogu kohtuministeeriumi kodifikatsiooni osakonna liikmed palga poolest ühele astmele kohtupalati liigetega. Seega tõuseb nende palk umbes 30 proc. Selle palgakõrgendusega loodetakse kodifikatsiooni osakonna liigeteks wiiunuid juriste saada. Peale meie oma seadusraamatute kokkuseadmise töö lähekseid kõik walitsusasutuste poolt riigikogule ettepandawad eelnõud sellest osakonnast läbi, kus nendele lõpulik redaktsioon antakse. Kodifikatsiooni osakonna liige, kes teatawat eelnõu on redigeerinud, ilmub ka riigikogusse selle eelnõu redaktsiooni kaitsma.

Selle uuenduse maksmapanekuga wäheneb riigikogu töökoorem. Seni tuli riigikogu kommisjonidel nõrgalt redigeerituid eelnõusid pahatihti üsna põhjalikult ümber redigeerida. Eriti raske oli see töö neil kommisjonidel, kus juriste kas jugugi ei olnud wõi ainult mõni üksik oli.

Loodame, et sellele esimesele sammule, mis teine riigikogu oma algul tegi, teised sammud järgnewad, mis aitawad meie rahwaesituse töötamisewiisi loomulikkumatesse roobastesse juhtida.

Kui teine riigikogu kogu oma kestusel seda sihti alati silmis peab, siis wõime loota, et ta enne laialiminekut kolmandale riigikogule wõib üteldа: teil saab töötamine kergem olema kui meil. Teie ei tarwitse wahest rohkem kui neli kuud aastas Tallinnas istuda.

Kui teine riigikogu nii kaugele jõuab, siis muudab tema ka praeguse riigikogu liigete tasusaamise wiisi: kindla kuupalga asemel hakkawad rahwaesitajad istumisjärgul päewaraha saama.

Päewaudised.

Mässuliikumine Hispaanias.

Hispaanias on mässuline liikumine lahti puhkenud ja osalt walitsusewastase ilme omandanud, mida küll weel liikumise juhtide poolt eitatakse. Liikumine on nähtawasti tõuke saanud üleüldisest rahulolematusest Marokko sõjakäiguga, mida walitsus mõni aeg tagasi alustas. Juba sõjakäigu esimestel päewadel tulid rahutused awalikuks, peaasjalikult Barcelona ja Malaga sadamalinnades sõjawäljale saadetawate sõdurite hulgas.

Need rahutused suruti aga otsekohe walju abinõudega maha ja walitsus jatkas sõjakäiku, mis kogu rahwale wastumeelne paistis olewat.

Nüüd on rahutused aga laiema ulatuse wõtnud ja liikumise eteotsa on astunud mõned üleüldiselt tuntud isikud, peaasjalikult kõrgemad sõjawäelased. Terwe liikumine piirdub esialgu weel sõjawäega.

Liikumise sai oma alguse Barcelonas, Põhja-Hispaania tähtsamas sadamalinnas, kus mässulised sõjawäe osad wõimu oma kätte haarasid ja senise walitsuse wõimu kukutasid. Teatatakse, et ka Saragossa, Sevilla ja Madridi garnisonid mässulistega ühinenud olewat. Nii siis omab liikumine juba laiema ulatuse. Barcelona ja teiste mässuliste käes olewate linnadega on praegusel silmapilgul telegraafi ja telefoni ühendus katkestatud.

Hispaaniast tulnud wiimaste teadete järele hoiawad liikumise juhid wõimu kindlalt oma käes. Une wõimu juhiks olewat walitud Estella, kes Havase esitajat jutule wõttes teatanud olewat, et uus walitsus, mida mässuline wõim moodustada tahab, seab omale sihiks korda maal luua, endise walitsuse sõjakust ära jätta, Marokkos uut walitsemise korda sisse seada ja rahulikku wälispoliitikat jatkata.

Üleüldine rahulolematus on wälisministri Alba'ga, kes Saint-Sebastianis arreteeritud olewat. Teised teated räägiwad, et Albal olewat õnnestunud üle piiri Prantsusmaale põgeneda.

Liikumine tuletab mõnes asjas Itaalia fasistide liikumist meele. Nagu Itaaliaski, nii kuulutawad mässulised ennast walitsuse wastasteks, kuid walitseja kuninga poolehoidjaks ja tahawad kuningaga ühendusesse jääda. Walitsus tahab mässuliste wastu kõige temal olewa jõuga wõidelda. Nii olewat laewastikule käsk antud otsekohe Barcelonasse sõita. See abinõu wõib aga waewalt aidata, sest mässuline liikumine wõtab ka teistes Katalonia prowintsides maad ja Barcelona waldamine walitsuse wägede poolt ei tähendaks weel walitsuse wõitu, waid liikumine tungib selle tagajärjel sügawamale maa sisse ja wõib üleüldiseks kodusõjaks wälja kujuneda.

Mis esialgu liikumist waos hoiab ja teda mitte üleüldiseks mässuks wälja ei lase kujuneda, on asjaolu, et Estella ennast kuninga poolehoidjaks on wälja kuulutanud. Tema Barcelonas peetud kõne, kus ta kuningale au awaldas, olewat suure waimustusega wastu wõetud.

Üleüldiselt wõib aga öelda, et Hispaanias on tegemist liikumisega, mis peale sõja kõikidest maadest üle on käinud ja millede aspidine arenemine täielikult oleneb praeguse walitsuse sammudest. Kuuldawasti tahtwat kuningas Alfons, kes Saint-Sebastianist Madriidi sõitnud, liikumise juhtidega läbirääkimistesse astuda.

Suguelu terwishoid

Sisu: Sugutus. Suguelundid. Päriwus ja suguwalik. Sugutung ja selle wääratused. Kunstlik sugutuse ärahoidmine. Suguhaigustest hoidumine ja abinõud selleks. Suguelu waimline terwishoid.

Dr. med. A. W—s kirjutab „Päewalehes“ nr. 312, 1922. a. selle raamatu kohta muuseas: Terwis on inimese kallim wara. Terwis on inimese eluõnne pant. Wäike wääratus terwises ja lagunenud on inimese elu. Suguelul on oma terwishoid.

Gruber'l „Suguelu terwishoius“ käsitatakse suguelu küsimusi kaunis mitmekülgselt. Terwest töökesest käib puhas tendents läbi: suguelus ei peitu mitte ainult isiklik eluõnn, waid ka alused tulewaste põlwede ihuliste ja waimliste omaduste arenemisele, sellepärast on selles töös ka peatükk päriwusest ja suguwaitkust lähemat tähelepanu leidnud. **Soowitaw küpsetele noortele inimestele lugeda ja arusaamisega järele mõtelda.**

Sisu selgitawad pildid. Hind 180 marka.

Tarwilik igaühele. — Trükk lõpukorral:
Kodaniku wäike käsiraamat.
Sisu: Tulumaks. Tõlmaksud. Tempelmaksu määrused ja tariif. Üüriseadus. Abielu seadus. Maareform ja selle ellawiimine. Eesti wabariigi korraldus. Wallakohtute ülesanded. Kohtud ja ja kuidas neis asju ajada. Rahwawäelaste pension
Hind 125 marka.

Uudised:
J. Kärner: **Inimene ilma eluloota.** Romaan. Hind 175 mk.
J. Kärner: **Bianka ja Ruth.** Romaan wärsides. Hind köid. 250 mk.
E. Asson: **Suur Prantsuse rewolutsioon.** Piltidega. Hind 125 mk.
O. Luts: **Paunwere.** Naljamäng. Hind 100 mk.
O. Luts: **Wilsme pidu.** Näidend. Hind 30 mk.
O. Luts: **Sinihallik.** Muinasloolline näidend. Hind 30 mk.
J. H. Talomaa: **Igawene elu.** Näidend. Hind 100 mk.
K. Rumor: **Sääsed tormis.** Nowellid. Hind 100 mk.
A. H. Tammsaare: **Noored hinged.** Nowell. Hind 120 mk.
Juhan Liiw: **Wari.** Nowell. Hind 100 mk.
A. Kitsberg: **Weli Henn ja Hennu weli.** Külajutud III. Hind 125 mk.

Raamatukogudele
kõige kasulikum kirjanduse ostukoht.
Ladus saadawal: uuem kui ka wanem ilu- ja teadusline kirjandus, raamatu-, kaardi- ja sedelkataloogi kaardid, inwentaari raamatud lehtedes ja köidetult.
O.-Ü. „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus.
Raamatuladu Rüütli tän. nr. 4, alumisel korral.

Pudu- ja riidekauba jaoks on ainult
wilunud müüjat
ehk müüjannat tarwis kohe ehk oktoobrikuus. A. Leib Tartus, Promenadi t. 9.

Sillimägi.
15.—18. septembrini.
Algus äripäew. kell 5 p. l.

Täna esimest päewa 3. feeria:
Metsiku Läänemaa wõitjad
Liigutaw kõmulik kriminaalne rekordi trikkidega draama metsiku Lääne-Ameerika kullaotsijate ja kowboide elust. Palju kaasakiskuwaid momente ja üllatamata huwitawaid episoode, kaelamurdwaid trikke ja haruldase jõu ja julguse näiteid. Peaosas rahwa pailaps ja kowboide kuningas, kuulus trikkide wägilane **Art Akord.** — **Lõpuks naljapilt.** — **Mängib II diwiisi orkester.**

Ärge kurwastage!
Kadunukese elu oli Eesti Kindl. Seltsis kindlustatud.
Tagasi tulles astuge seltsi sisse, raha ootab Teid.

Moodi-, pudu- ja pesuäri
Wennad Lepp,
Kaubahoow nr. 2, telef. 4-81.
Soowitab wärwirikkas walikus mõõdukate hindadega
willast lõnga
Osaline lõpulik wäljamüük
riide- ja turnikingi
125—300 mk. paar.

Kõige odawamalt
ostate meesterahwa palitu- ja ülikonna-, naisterahwa kleidi-, kostüümi- ja mantiriiet ning flaneletti
M. Wallas'e
riidekauplusest,
Kaubahoowis 16

Carl Wengerfeldti
rätsepa-äri
Rüütli tän. nr. 5, telefon 618.
soowitab suures wäljawalikus sügise hooajaks kodumaa kui ka Inglise riideid.

ED. UUSEN'i
rätsepaäri
walmistab tellimise peale rätsepatööstd oma kui ka tellija riidest.
Promenadi tän. nr. 4.

Rahwasteliidu eelarwet wähendatakse.

Saint-Assisest, 14. sept. (Trj.) Rahwasteliidu eelarwekommisjon wõttis Prantsuse ettepaneku rahwasteliidu üleüldise eelarwe piiramise asjus wastu.

Ühtlasi pandi ette Jaapanit wabastada ühest osast rahwasteliidu maksudest. Ettepanek leidis mitmelt poolt toetust.

Itaalia-Greeka tüli lahendamine.

Itaalia nõudmised täidetakse.

Berliinist, 14. sept. (Trj.) Pariisist teatatakse, et saadikute konwerents 13. sept. Korfu ewakueerimise küsimuse harutamist jatkas. Konwerentsi otsust peetakse salajas.

Kuuldawasti wõeti aga Mussolini ettepanekud wastu ja otsustati, et Itaalia 27. sept. Korfust ewakueerib, kui uurimiskommisjoni töö seks ajaks lõpule wiiakse. Kui weretöö süüdlased seks ajaks Greeka süü läbi wangistamata on, määratakse Greekamaale 50 miljoni liiri trahwi. Okupatsioni kulud kannab Greekamaa. Saadikute konwerentsi otsuste kohta walmistati märgukiri, mille ärakiri informatsiooni otstarbel rahwasteliidule saadetakse.

Fiume küsimuse ümber.

Wastus märgukirja peale ära antud

Berliinist, 14. sept. (Trj.) Roomast teatatakse, et Jugoslaawia wastus Itaalia ultimaatumile Fiume küsimuses, mille tähtaeg laupäewal lõpeb, päralejõudnud on.

Wastased koondawad sõjawäge.

Londonist, 14. sept. (Trj.) Londonis on märgata tuntawat rahutust teadete puhul, et mõlemad wastased, Itaalia ja Jugoslaawia sõjawägesid piirile koondawad.

Itaalia tahab oma wahemere poliitikat jatkata.

Nauenist, 14. sept. (Trj.) Rooma leht „Epoca“ kirjutab, et Itaalia püüab ainult oma wahemere poliitikat teostada ja loodab, et kokkulepe Inglismaaga wöimalik on.

Noorte Punase Risti

asutamise kawatsus teostumas.

Möödaläinud sügisel wiibis Eestis Ameerika Punase Risti Euroopa noorte osakonna direktor miss Benedict, et siin õhutada Noorte Punase Risti asutamist. Ametiasutused, nende seas Eesti Punase Risti peawalitsus, haridusmin. ja t., mille poole miss Benedict pööras, tulid tema möttele heatahtlikult wastu. Mötte edasiõhutamine jäi Eesti Punase Risti hoole.

Möni kuu peale seda sai Eesti Punane Rist Pariisist teate, et temale on Ameerika Punase Risti poolt määratud esialgseks abirahaks Noorte Punase Risti ellukutsumiseks 3000 dollari. Et Noorte Punase Risti asutamine koolidest oma alguse peab saama, siis ei saadud suwe jooksul selle mötte teostamisele asuda, waid töötati sellekohased kawad wälja. Koolide tegewuse algusega asutatse ka tegelikule töule.

Neljapäewal jöudsid Tallinna miss Ruth Spencer ja Charlotte Kett, kes Eesti Punase Risti peawalitsusega läbirääkimisi pidasid, wiimase poolt walmistatud kawadega tutwunesid ja omalt poolt neile weel uusi mötteid juure lisasid.

Eestkätt kawatsetakse Noorte Punase Risti asutamisega algkoolides algust teha. Ka on kawatsus noorte ajakirja wälja anda. Noorte Punase Risti tähtsuse juures peatame teinekord.

Miss Spencer ja miss Kett sõidawad esmaspäewa õhtul Riiga, et ka seal Noorte Punase Risti asutamise mötet õhutada.

Tööpuudus Saksamaal kaswab.

Berliinist, 14. sept. (Trj.) Walitsuse esitaja teatas riigipäewakogu koosolekul, et tööta tööliste arw 1. juulist kuni 1. sept. 185 tuhandest 300 tuhandeni kaswanud on. Tööpuuduse kaswamine kestab edasi.

Saksamaal olewat kohati pool kogu töötusest seismas. Riigi wäljaminekud tööta tööliste toetamises on sel nädalal juba tuhandete miljardite peale päewas tõusnud.

Näljarahutused Ülem-Siileesias.

Berliinist, 14. sept. (Trj.) Beutenis, Ülem-Siileesias, elukallidusest tõttu tekkinud rahutuste läbi said kolm inimest surma ja neli wigastada. Ka Dresdenist teatatakse tööta tööliste uute demonstratsioonide kokkupõrgetest politseiga, kus juures wangistamisi ette tulnud.

Iga päew wärsked
Wôru worstid.
Ladu Riia tän. 39, A. Salomon.

Eeskujulik teos Eesti tutwustamiseks.

Kui käesolewal suwel wäljamaa ajakirjanikud Eestis wiibisid, küsisid nii mitmedki nendest raamatuid, kus oleks wöimallik omandada ülewaatlikku õiglast pilti kogu Eesti üle. Naske meelega pidid neile wastama, et meil sarnast teost weel ei ole. Trööstiwalt lisasid juure, et meil sarnane raamat lähemal ajal ilmub. Töötab ju haridusministeerium juba kauemat aega selleesarnase raamatu kallal.

Röömsa üllatusena näeme aga nüüd, et otse eeskujulik raamat juba ilmunudki on ja arwatawasti juba ligemal ajal müügile läheb. See on wennaste Parikaste poolt wälja antud koguteos „Eesti“. Ta on piltidega ilustatud, tuues ees teksti neljas, nimelt Eesti, Prantsuse, Inglise ja Saksa keeles. Raamatu kokkuseadmiseks on osa wötnud prof. J. G. Granö, prof. A. M. Cederberg, prof. A. M. Tallgren, dotf. H. Sepp, riigi statistika kesskäuroo juhataja A. Tooms, G. E. Luiga, M. Köstner j. t.

Trükitud on ta Leipzigi paremas pilditräkikojas suures kaustas kriidi paberi peal.

Tekst on jagatud wiide peatükki: 1) Eesti geograafiline ülewaade, 2) waimline elu, 3) majanduslised olud ja läbikäimine, 4) riigikord, kohus, sõjawägi ja 5) ajalugu. Igas keeles on umbes paarkümmend suurt lehekülge peenikest trükki kahel weerul.

Pilte leidub selles raamatus ligi kolm ja pool sada. Nad kujutawad meie kodumaad ja selle elu huwitawalt ja mitmekesisselt samas järjekorras, nagu eelmine tekst ja kannawad allkirja samuti neljas keeles.

Alguses on loodusse pildid geoloogiast ja pinna ehitusest, Eesti maastikust tema mitmesuguste iseäraldustega, jõed, kosed, järwed, taimestik, kliima. Sellele järgnewad pildid elanikkudest ja eluasemetest maal ja linnas. Edasi tulewad pildid koolidest, teatritest, wanematest ja nooematest seltskonna tegelastest, terwishoiu alalt, supelus- ja suwituskohtadest, spordi alalt. Majandusliselt alalt on pildid põllutööst, karjakaswatusest, metsaasjandusest, kaubanduslistest ja töötuslistest ettewötetest, sadamatest, teedest, sildadest ja teistest läbikäimise abinõudest. Lõpuks on walitsuse asutused, sõjawägi, sõjalaewad ja politsei, kuna läinud aegu meele tuletawad ohwrikiwid, kalmed, ordu ja piiskopi lossid, waremed. Kuus wasetrükki kaasannet meie tähtsamatest kaunimatest kohtadest ja ehitustest tõstawad wäljaande mõju, kaardid kujutawad maad ja ühendusteid. Raamat on kõwas kites ja kaant ilustab wapp kolme sinise lõwiga kuldsel põhjal.

Kuna see raamat lühidal kujul, kergesti loetawas keeles rohkesti andmeid Eesti üle toob ühes nii rikkalku pilide hulgaga, on ta Eesti tutwustamiseks ülitarwilik ja otstarbekohane ka nendegi juures, kellel aega ei jatku põhjalikkumate teoste lugemiseks.

Ka eestlastele enestele ei tohiks see raamat wööraks jääda. pr.

Wäljamaalt.

Wenemaalt.

Plaatina saak.

Berliinist, 14. sept. (Trj.) Wenemaal saadi 1922. aastal 705 kilogrammi plaatinat. 1921. aastal ainult 205 kilogrammi.

Bulgaariast.

Kommunistide wangistamised.

Nauenist, 14. sept. (Trj.) Sofias wangistati hulk kommunista ja suluti kõik kommunistlised klubid. Sammu astumise põhjuseks oli kommunistide kawatsus walitsuse wastu wälja astuda.

Mehikost.

Linna hukkumine.

Berliinist, 14. sept. (Trj.) Mehikost teatatakse, et Jose de Cabo linn lõuna Kalifornias weeuputuse läbi häwitatud on. Elanikud on mägedesse pögenedes pääsenud. Oletatakse, et weetõus Jaapani maawärisemisest tingitud on.

Kanadast.

Selle aasta nisusaak.

Londonist, 14. sept. (Trj.) Selleaastane loodetaw nisusaak Kanadas hinnatakse 500 miljoni busheli peale, mis on kõige suurem arw selle maa ajaloos.

Uuemad teated.

Põllutöö koolide õppekawa.

Põllutööministeerium on põllumajanduliku zooloogia õppekawa kokkuseadmise Tartu ülikooli entomoloogia-katsejaama juhataja K. Golki käte annud, kelle juhatusel juulikuus põllutöö koolide zooloogia õpetajatele entomoloogia kursus peeti ja kus nimetatud õppekawa põhilised läbi harutati. Kawa lõpulik wastuwötmine sünnib põllutööministeeriumis sellekohase kommisjoni poolt.

Tallinna teated.

Linna töölised nõuawad palkade kõrgendamist.

Linna töölised on kõrgendatud palganõudmised üles seadnud. Nõuawad õppinud meestöölistele 350, õppimata meestöölistele 300, naistöölistele 230 ja alaealistele 200 m. päewas.

Linnawalitsus lükkas selle nõudmise esimesel korral tagasi; nõudmist korrati.

Nüüd otsustas linnawalitsus töö-hoolekandeministeeriumilt ja wabrikantide ühisselt järele pärida, kas tööliste palgakõrgendamise küsimus on seal arutusel olnud, millised määrad praegu makswad ning kas on kawatsus palkasid tõsta.

Kino wäljawalitud programmiga etenduste korraldamise kõrwale jätnud.

Linnawalitsus sõlmis Estoonia filmiga lepingu, mille järele selle kinos „Rekordis“ alandotud hindadega lasteetendusi pidi korraldatama ja ka harilikke kinoetendusi parema programmi järele teostatama pidi. Lepingu põhjal wähendati ka „Rekordi“ pealt wöetawat lõbustusmaksu 500 tuhande marga wõrra.

Nüüd on aga linnawalitsus otsusele jõudnud, et kino „Rekord“ tema peale pandud lootusi täitnud ei ole, mispärast temaga tehtud leping 1. jaanuarist 1924. a. lõpetada otsustati.

Oktoobrikuu Inglise
moelehti
pärale jõudnud.
Soowitab
„Postimehe“ raamatukpl.
Suurturg nr. 16.
Telef. 250.

Kõige paremad paberossid
Sultan Flor **Extra** 20 tk. Mk. 30.—
Tamara.
Tubakawabrik „Sultan-Flor“.

Shokolaadi tehas (täiendatud „Bene“)
„Aus Bene“.
Maitsew ja odaw shokolaad ja shokolaadi kompwekid. Uudis! Dessert shokolaadide seeria ja kino karbid.
Tallinn, Rüütli t. 2. Kõnetr. 12-29 ja 28-51.

Siseriigist.

E. Rahwaerakonna Wirumaa konwerents.

Pühapäewal, 16. sept. on Rakweres „Uhispanga“ ruumides E. Rahwaerakonna Wirumaa konwerents. Konwerentsist kutsutakse hääleõigusega osa wötma osakondade esitajaid, igast osakonnast kaks esitajat ja erakonna usaldusmehi.

Sõnaõigusega wöiwad kongressist osa wötta kõik E. Rahwaerakonna liikmed.

Konwerents algab kell 1/2 5 p. l.

Päewakord.

1. Praeguse poliitilise seisukorra ülewaade — referereerib riigikogu esimees J. Tõnisson.
2. Riigikogu senine tegewus ja lähemad ülesanded — ref. rkl. J. Jaakson.
3. Kohaliku omawalitsuse walimised — ref. rkl. J. Jaakson ja A. Tõllasepp.
4. Erakonna taktika — ref. rkl. J. Jaakson.
5. Jookswad asjad.

Pärnu sadamast.

Juba käesolewa laewasõidu hooaja algul wõis ennustada elawat tegewust eelolewal hooajal, sest niipea kui merepind jääst wabanes, ilmus rohkesti mi mesuguseid kodu- ja wäljamaa laewu sadamasse. Nii on kestnud see kogu suwe wahetpidamata. Wahetewahel seisab sadamas kuni 10 suuremat aurikut, mis isegi Waldhofi wabriku töötamise ajal haruldane nähtus olnud. Sisse on weetud wäljamaalt peaasjalikult soola, jahu ja põllurammu, kuna wäljaweo tähtsamaks artikliks on olnud mitmesugused metsasaadused ja lina. Wäljawedu toimetawad suuremalt osalt kohalikkude suuräride kontorid.

Läinud aastal lõppesid sadama paranduse ja allpool suurt silda asuwa kai ehitustöö, mis kokku kaks aastat kestsid, nii et nüüd sadam küllalt oma nõuetele ja tegewuse rohkusele wastab. Suuremaks takistuseks on seni meremeestele olnud muulisuus asuwa auriku „Irise“ kere, mis igale sissejõu- ja wäljasõitjale laewale hädaohuks olnud. Teatawasti lasti 1915. aastal Pärnu pommitamise ajal sadamasuu sulgumiseks kolm kiwidega laetud aurikut põhja, millest üks sakslaste poolt 1918. aastal üles tõsteti ja meie riigilaewastikus praegu „Sakala“ nime all tegew, teine 1920. aastal Balti päästeseltsi tõstelaewade poolt üles tõsteti, kuna kolmas seni merepõhjas on.

Läinud aastal katsuti seda üles tõsta, kuid tagajärjeta, sest laewakere oli aja jooksul sügawasse sawisse wajunud ja ka tormised ilmad takistasid tõstmise töö. Käesolewal sügisel algawad tõstmisekatsed uuesti. Nüüd on mereasjand. peawalitsus selle töö umbes 800.000 marga eest kahe tunkri kätte annud ära teha, omalt poolt tõsteabinõudena tõstekraanat ja weduriaewu tarwitada andes.

Töö on seni edenenud edukalt — laewakere on lõhkainetega wee all puruks lõhutud ja osalt juba sadamasse toodud. Wõib loota, et käesolewal aastal puhastustööga lõpule jõutakse, mis omalt poolt sadama edukale tegewusele rohkesti kaasa mõjuks.

Kaude
Shokolad.
Karbikompwekid.

Esimene Põhja-Hiiumaa põllupidajate päew.

Põhja-Hiiumaa esimene põllupidajate päew peeti ära pühapäewal, 9. sept. Kõrgesaare wallamajas. Suure hulga kokkutulnud põllupidajate arwu pärast peeti koosolek lausa taewa all.

Põllupidajate päewa awab kell 1 päewal õpetaja O. Luberg, kokkutulnuid põllupidajaid terwitades.

Juhatajaks walitakse O. Luberg, abiks Wold. Tuarnström. Kirjatoimetajaks O. Tikerpuu, abideks Siimon ja Fr. Espenberg.

Päewakord wöetakse juhataja poolt ettepandud kujul wastu.

Põllumehe kutseharidus.

Referereerib hra Saar, kõneledes põllumajanduse arenemisest ja selle praegusest seisukorrast, näidates hölbustuste ja kasude peale masinate tarwitamises sel alal. Edasi juhib tähelepanemist praegu olemas olewa põllutöökoolide wõrgu, eriti kõige lähemal seiswa põllutöökooli peale Wigalas, kuhu sissesastumist soowitab.

Järgnewatest läbirääkimistest wöetakse elawalt osa.

Lubergi ettepanekul wöetakse rõhuwa häälte enamusega wastu järgmine resolutsioon: Põhja-Hiiumaa põllupidajate päew, silmas pidades, et ümbruskonna põllupidajate põllumajandusliselt alusel, mille registreerimine ja ellukutsumine põllupidajate päewa poolt walitawa korraldawa kommisjoni hooleks jätetakse.

Maksud.

Referereerib Lääne maakonna nõukogu esimees Kokla, tuues ülewaadet praegusest maksude korrast iga maksu kohta eriti.

Maksude asjus wöetakse ühel häälel wastu resolutsioon: Põhja-Hiiumaa põllupidajate päew tunnistab wäga tarwilikuks, 1) et maarendi kõrgus Hiiumaal ühtlustataks Saaremaaga 7 m. 50 p. peale, tähele pannes, et Hiiumaa põllupidajad palju kehwemal järjel seisawad kui Saaremaa omad, 2) et tulumaksu seadus rewideerimise alla wöetakse ja seda lihtsustataks, 3) et maksusid rohkem koondataks, mis wähendaks ametnikkude arwu ja wähendaks see läbi kulusid ning selle järeldusel ka maksusid.

Kalaasjandus.

Referereerib hra Kodres, seletust andes makswate kalapüügi seaduste ja neid wäljakutsunud põhjuste kohta ja ära näidates kala liikide iseäraldusi, nende sigiwust ja tarwidust nende kaitse järele.

Hra Lubergi ettepanekul wöetakse ühel häälel wastu resolutsioon: Ära kuulates hra Kodrese ettepanekut ja tähele pannes, et kohalikud kalapüügi rannad harwa saaki annawad, mis kellegi sisse tuleku allikas ei ole, otsustab Põhja-Hiiumaa põllupidajate päew põllutööministeeriumi paluda, et kohalikud rannad kalapüügi maksust wabaks jäetakse ja et wöimalikult korraldatakse sel alal wastawaid lühikesejaalisi kursusi.

Hobuse kaswatus.

Referereerib hra instruktor Siimon, kirjeldades hobuse kaswatamise olusid, hobuste tõugusid, riigi ja hobusekaswatuse seltsi tegewust ja kawatsusel alal.

Juhataja ettepanekul wöetakse wastu ühel häälel järgmine otsus: Ära kuulates ettekannet hobuste kaswatamises ja Suure mõisa walla põllumeeste päewal wastuwötud resolutsiooni otsustab Põhja-Hiiumaa põllupidajate päew ühel häälel ühineda Suuremõisa walla põllumeeste päewa resolutsiooniga.

Maapank ja metsakasutamine.

Referereerib hra riigikogu liige Tonkman, näitusi tuues metsa kasutamise õigustest enne ja nüüd sellel alal tarwilikkudest muudatustest ühtlasi seletades maapanga asutamise küsimust.

Ära kuulates seletusi wöetakse ühel häälel wastu resolutsioon: Põhja-Hiiumaa põllupidajate päew otsustab, 1) et maaseaduses ette nähtud maapank saaks kiires korras teostatud 2) et kitsendused rentnikkude metsakasutamise asjus, nimelt kütte ja hoonete korras hoidmise materjali saamises ära muudetaks ja rentnikkudele piiratud metsa tarwitamise õigus jätetakse enne sõja aegsete normide piirides ja et 11. juuni 1920. a. seadus teostataks.

Rahukohtuniku ja notaariuse ameti asutamise küsimus Hiiumaale.

Hra Luberg kannab ette, et rahukohtuniku ja notaariuse ameti asutamine Hiiumaale wäga tarwilik on, sellepärast tuleb palwega pöörda kohtuministeeriumi poole, et need ametiasutused saaksid siia sisse seatud.

Wastu wöetakse ühel häälel otsus, et mölemad need ametnikud oleksid rahwale kättesaadawad.

Koosolek oli kõigipidi asjalik ja elawalt wöeti läbirääkimistel sõna. Et ta tõsisel ka Hiiumaa põllupidajaid huwitas näitab see, et ainult mõned üksikud enne lõppu ära läksid ja üleüldine soow oli see, et wöimalikult tihem selle sarnaseid koosolekuid toime pannakse.

Tartu teated.

Ehituslaenu soowijate märgukiri Tartu linnawalitsusele.

Hiljuti raekojas ärapeetud nõupidamisel otsustasid Tartu ehituslaenu soowijad linnawalitsusele märgukirja saata, mis järgmiselt käib:

Elumajade ehitamiseks Tartus soowisid saada riikliku ehituslaenu ja kogukondlist toetust 1923. aastal 32 siia allakirjutanud isikut, kogusummas 35.652.000 marka, selles summas 4.434.000 mk. kogukondlikku toetust. Laenu soowijate ehitusprojektid ja kulude eelarwed on linnawalitsuse poolt kinnitatud, kuna ehitusprojektid ka riikliku ehituslaenu komitee poolt heaks on kiidetud.

Et Tartu linnale lubatud ehituslaenust waba krediiti kõigest 9.428 000 mk. weel olemas, kuna 32 isikule, kes seni soowiawaldustega on esinenud ja ehitustega juba tänawu sügisel algust kawatsewad teha, tarwis läheks 31.218.000 mk. Ülemaltoodud asjaolu arwesse wöttes otsustas Tartu linnawolikogu linnawalitsusi ettepanekul jagada waba olew krediit, s. o. 9.428.000 mk. 32 laenu soowijale, millest igaüks saaks 30 protsi. esitatud eelarwete järele. Puudum osa ehituslaenu paluda wälja anda lisakrediidist, kui seda käesolewal aastal Tartu linnale lubatakse, ehk kui mitte, siis 1924. a. ehituslaenu krediidist.

Tartu linnawolikogu otsus sai saadetud riikliku ehituslaenu komiteele ühes 32 nõudekirjaga ja wastawate andmetega ehituslaenu määramiseks.

Riikliku ehituslaenu komitee on nimetatud nõudekirjad tagasi lükanud, põhjendades sellega, et lahtine krediit saaks nii ära jaotatud, et majad, mis sellest krediidist osa saawad, ka walmis ehitatud saaks, sest komiteel täiendawat krediiti 1923. a. krediidi arwel linnawalitsuse poolt nõutawal määral ette näha ei ole.

Et lahtise krediidi ärajagamiseks õiglane alus puudub, paluwad laenu soowijad Tartu linnawalitsust pöörata käesolewas asjas wastawate ametiasutuste poole, et nõutaks Tartu linnale kiires korras lisakrediiti ehk määratakse 1924. a. ehituslaenu juba käesolewal aastal kindlaks, wähemalt selles suurujes, mis rahuldaks seni wolikogu poolt lubatud 32 laenu nõudmist, tingimisega, et seda juba tänawu wälja anda.

Ülalpool toodud palwe on tingitud järgmistest asjaoludest:

1) Nõnetatud ehituslaenu soowijad kawatsewad käesolewal sügisel wundamendid walmis teha. See asjaolu wöimaldab osa laenust kätte saada, millega wöimalik oleks talwe jooksul ehitusmaterjali muretseda ja muud ehituse juures tarwisminewad osad (uksed, aknad jne.) walmis teha lasta. Kui eelpool täiendatud korras ei saaks ehitustega algust teha, jääks ehitusettewõte hiljaks ja talistaks ehitust seduses ettenähtud ajaks lõpule wiia.

2) Kõik siia allakirjutanud ehituslaenu soowijad on seni mitmesuguseid kulusid kannud, ettewalmistusi tehes ehitus-materjali muretsemiseks, millest osa kohale on weetud ja osa kohale wedamist ootab, kuni ehituslaen määratud saab. Krediidi mittemääramisel ei saaks juba muretsetud ehitusmaterjali otstarbekohaselt kasutada, mis ehitajatele soowimata kahju tuua wöib.

3) Mitmed ehituslaenu soowijatest elawad praegu wiletsates korterites, tehti ähwardab korteritest wäljatõstmine majaomanikkude poolt, kellede nõudmisi alalise üüri kõrgenduse suhtes wöimatu täita.

Märgukirja sisseandjad loodawad, et linnawalitsus kõik wöimalused käesolewas asjas ärakasutab, mis wöimaldaks seni esitatud kawatsuste täidewiimist. Sellega saaks hiljuti planeeritud Tartu Tamme linnaosa ehitus aluse, mis tähtsal määral aitaks kõrwaldada wiimastel aastatel äärmiselt terawaks muutunud korteri kriisi.

Jõudis müügile:
Ajakiri „Loodus“
nr. 8, 1923. a.
Hind 60 marka.
Sisuks: Prof. J. Wilip: „Elektrisõde“. Stud. E. Prommi-Saareen: „Oletused elu tekkimise üle maakeral“. A. Audowa: „Weel loodusteaduste ja kõlbluse wahekorrast“. G. Wilberg: „Inimese kaudne mõju taimede lewimisel“. M. Liwländer: „Wanade saarlaste täheteadus praegusel ajal.“ Toim. H. Belker: Reisist Fennoskandiasse“.
Hulk huwitawaid wäikseid teateid. Arwustused ja referaadid.
K.-ü. „Loodus“ Tartus.

Kaewandus Toome mäel.

Juba kewadest saadik on kaewandus Toome waremete juures käimas, kuuldawasti leskkütte sissesaadmiseks ütikooli raamatukogusse. Wiimasel ajal on aga töö hoopis seisma jäetud ja inimestel tuleb asjata kaugelt ringi käia. Oleks soowitaw, et niisugust käidawat teed liig kauaks kinni ei pandaks ja kaewamisetööd kiremini lõpule wiidaks. Peale praktiilise külje rikub niisugune sõjaaegselt kaewikut meeletuletaw mullaladem ka Toome ilulist wäljanägemist.

Põldtigu.

Rastatel, mis rikkad pikemaajaliste wihmasadude poolest, ilmub talliorastele suurel arwul üks waenlane, kes muidu oma elu nähtawasti köögiwiljadega seob. See on harilik hall **põldtigu** ehk **nälkjas** (Agriolimax agrestis), kes ühes teiste wähem ettetulewate tigudega seda enam sigineb, mida niiskem ja soojem suwi. Kuigi käesolew suwi kaugeltki soe ei olnud, sigines põldtigu just niiskuse tõttu niiwõrd rohkel arwul, et tärkawad ja tärganud rukki orased tõsist waenlast peawad ootama. Juba ongi põldtigu mõnes kohas, iseäranis Põhja-Eestis, kus rukis augustikuus maha tehtud, oma laiaulatuslist häwitustööd alanud.

Seda silmas pidades ei oleks ülearune, kui siinkohal selle kahjuri juures peatame.

Põldtigu kuulub limukate (Mollusca) hõimkonda ja eraldub neist katmatu, ilma karbita kehaga. Karbi asemel leiame siin ainult mantli, mis katab selja esiosa ja selle all õhukese lubjaplate.

Iseäralisi wäliseid tundemärke, mis seda liiki määrawad, ei ole, sest isegi juba ühe ja sama liigi juures tuleb iseäranis rohkesti lahkuminekuid, nii naha põhiwärwis kui ka laikude ja triipude jooniustuses ja asetumises ette.

Silmas pidades weel, et tiud ka peale suguwõimuliseks saamist edasi kaswawad, ei luba üksikuid liike wärwi ja suuruse järele iseloomustada. Kuigi põldtigu põhiwärwi kohta on öeldud, et see hele kuni tume walkjashall on, millel hulk halle ja punakaid laike ning triipe ajub, mis talla poole aegamööda ära kaowad, siis kõlbawad need andmed wäga hästi ka teistele liikidele selleet perekonnast.

Põldtigu toit seisab koos peaasjalikult nooremateest taime osadest, kuid ka wanemad taime osad wõiwad tublisti häwitatud saada. Põldtigu häwitustöö on kerge ka siis ära tunda, kui teda ennast enam näha ei ole. Nimelt jääb põldtigu häwitatud taimele läikiw limakord peale, mis küll ruttu ära kuiwab, kuid siiski küllalt selgesti silma paistab.

Teiseks ei hakka tigu oma häwitustööd kunagi lehe serwast, nagu seda suurem osa putukaid teeb, waid sünnitab lehtedele suuremaid wõi wähemaid auke pinnale. Terwe päew, iseäranis päikese paistega, puhkawad tiud peidetuna mullatüktide wõi lehtede all: alles widewiku tulekuga roomawad nad peidupaikadest wälja, et tuntud wõi uutele toiduwäljadele rännata. Seda wõime järgmisel hommikul kergesti limaradade järele näha, mida tiud oma rännakul maha jätawad.

Põldtigu sugutamine sünnib paaritamise teel, kusjuures mõlemad üksteisele wastamisi isase osa etendawad, kuna pärast needsamad munade panekuga kui emased esinewad. Wiimane toimetus algab hulgaliselt augustikuus ja kestab hilja sügiseni, kuni külmad tigude edasiliikumist takistama hakkawad. Munade arw, mis asetatud mõdanewate taimede alla wõi maa sees asuwatesse lohkudesse, kõigub 200 ja 500 wahel.

Klaasheledad, elastiliised munad, millebel rukkitera kuju, on ütlemata wastupanewad igasuguste ilmade muudatustele, olgu see kõige kõwem külm wõi põud. Mõni nädal peale munemist ilmuwad noored tiud, kes juba kahe nädala pärast 3—4 sent. pikaks kaswada wõiwad, et sarnaselt ületalwe elada. Kuid mitte üksi noored tiud ei ela ületalwe, waid ka hiljem pandud munad, mis põhjuseks, et suwe jooksul tigusid mitmes wanaduses wõime leida.

Silmas pidades, et põldtigu häwitustöö kaunis tuntaw meie majapidamisele, iseäranis aga taliwiljade orasele, siis peame kindlasti selle kahjuri häwitamisele asuma. Selleks on kõige kohasemad mitmesugused kalit sisaldawad wäetisained. Kuid parem on ikkagi selleks **wärskelt kustutatud lupja** tarwitada, mida widewiku ajal, kus tiud oma rännakuid algawad, põllule külitakse. Tiud, sattudes lubja sisse, hakkawad rohkesti linna wälja ajama, et sellega ennast päästa, kuid määriwad end weel rohkem lubjaga kokku. Et lubi tigude surmamises põhjalikku tööd saaks teha, **tuleb poole wõi weerand tunni pärast tingimata uuesti külida.** Et mitte liiga pikka waheaega ei sünniks, wõib külimist kahekesi toimetada: üks külib ees ja teine hakkab weerand tunni pärast esimesele järele külima. Silmas pidades, et tigu harilikult oma häwitustöö põllu äärest peale hakkab, tulewad kõige enne just need kohad tolmutada, ka ei teeks wiga, kui peale häwitatud põllu osa weel wähe puutumata põldu läbi tolmutatakse, sest tiud wõiwad kindlasti juba sinna pääsenud olla. Suuremas majapidamises wõib käsitsi tolmutamise asemel wäetisainete külwimasinat tarwitada. Wagude ajamine häwitatud osa ääre ja sinna lubja sisseraputamine ei wii meid kaugeltki soowitud tagajärjele, sest lubi läheb ruttu niiskeks, mille järele tiud takistamata üle wõiwad rännata. Mõnelt poolt on awaldatud kartust, et lubi halwasti orase peale mõjub, kuid see on asjata seal, kus orase tõusmiseet neli-wiis päewa mööda läinud.

Enne tolmutamise juure asumist tuleb mõningaid ettewaatuse abinõusid tarwitusele wõtta. Nimelt sisaldab lubi rohkesti sõõtaineid, mis halwasti naha peale mõjub. Et seda ära hoida, tuleb nägu ja käed enne tööle asumist õliga wõi raswaga sisemäärida. Ka enne weega pesemist on weel kord soowitaw nägu ja käed õliga määrida.

Lõpuks palun kõiki põllumehi, kes põldtigu häwitanud wõi häwitamas, sellest **Tartu ülikooli entomoloogia katsejaamale Raadi mõisa** teatada. **K. Zolk.**

Päewaudised.

Balti riikide tollikonwerents.

„Jaun. Sin." kirjutab, et tollimäärustе ühtlustamises ei wõiwat lahkuminekuid olla. Läti wälisministeerium on konwerentsist osawõtwatele riikidele kutsed ära saatnud. Konwerents peetakse ära oktoobrikuu algul. Eelkonwerents peetakse ära 27. ja 28. septembril Riias. Wõimalik olewat, et ka Leedu osa wõtab.

Eesti-Läti konwerents.

Läti lehtede teatel teeb Läti wälisministeerium eeltöid Eesti-Läti konwerentsiks, mis kokku tuleb kaubalepingu, omawahelise arweteõiendamise, piiriküsimuse jne. arutamiseks. Konwerents peetakse ära mitte septembril, waid oktoobrikuu teisel poolel Tallinnas.

Mida ülemus kõik ette kirjutama peab.

Meil on igal pool wäga moodi läinud wormiriideid nõuda. Ilma selleta ei oelda enam kuidagi läbi saawat. Wormiriideid ongi juba paljudes ametiasutustes wälja antud. Muu hulgas said neid ka raudteeametnikud. Wõis loota, et wormiriide kandjad nüüd ka alati korralikult riietatult ametikohuseid täidawad.

Kahjuks ei ole need lootused aga täide läinud. Nii mõneski kohas wõib näha, kus ametnik wormiriiete juures kübarat ehk muud mütsi kannab; tihtigi kantakse tsiwiilriiete juures ainult wormimütsi. Ka jalawarjud ei ole kaugeltki ühtlased.

Distsiplineeritud olekust, mis enda wastu lugupidamist ärataks, ei anna see küll mitte tunnistust. Asi on koguni niikaugele läinud, et nüüd ministeerium sunnitud on olnud hiljuti ringkirja wälja saatma näpunäitega, kuidas ametnikud korralikult riides käima peaksid.

Raudteel puhtuse ja korrahoidmiseks uued korraldused kawatsusel.

Rongijuhtidel õigus korrarikkujaid rahatrahwiga trahwida.

Korra ja puhtuse hoidmiseks reisijate wagunites on raudteewalitsuse poolt küll sellekohased nõudmised maksma pandud, kuid igaüks, kes raudteel sõitnud, peab tunnistama, et meil wagunid puhtuse poolest kaugeltki weel eeskujulikud ei ole. Suitsetakse, kus see aga kellegile meele tuleb, joobnud inimesed lärmitsewad — kõige suurema wabadusega, tallatakse poriste jalgadega istepinkidel, pillatakse igasugust prügi põrandale jne.

Et sellesse seisukorda kuidagi parandust tuua, peab teedeministeerium tarwilikuks uut korraldust maksma panna, mille järele rongijuhil õigus on korrarikkujaid koha peal rahartahwiga karistada. Trahwina on ette nähtud: 1) jaama platwormile ilma iseäralise loata ehk reisipiletita mineku eest neis jaamades, kus see raudteewalitsuse poolt kuulutuste läbi keelatud on, 50 marka, 2) awaliku korra ja rahurikkumise eest ja joobnud oleku eest wagunites 300 m., 3) hasartmängude eest 100 m., 4) suitsetamise puhul, kus see keelatud on, 100 m., 5) meester. tungimise puhul naisterahwastele määratud kuumidesse 200 m. 6) tuletarwitamise puhul (lampidega ehk küünaldega) toiduainete walmistamiseks, walgustuseks jne. wagunites 100., 7) rongi liikumise ajal wagunist maha hüppamise ja wagunite wälisuste awamise eest 100 m., 8) istmetele astumise eest ilma puhtuse abinõude tarwituse wõtmata 100 m., 9) mööbli, jaama essel olewate ilupuude j. m. rikkumise eest 100 m.

Kui määratud trahwiraha koha peal ära ei makseta, siis nõutakse see politsei kaudu ilma wastuwaidlemata korras kahekordses suuruses sisse.

Korrarikkumise kordamise puhul tehakse peale trahwi raha sissenõudmist weel protokoll, mis rahukohtunikule saadetakse.

Suuremate kuritegude eest wõetakse wastutusele harilikus korras.

Eeltoodud korralduste kawa on kohtuministeeriumile saadetud arwamise awaldamiseks, mille peale see wabariigi walitsusele esitatakse.

Kuna selletaolised korraldused ka wälisriikides heade tagajärgedega makswusel olnud, wõib loota, et nad ka meil head mõju awaldawad puhtuse ja korra hoidmise suhtes.

Maaraamatute wahetamine Eesti-Läti wahel.

„Jaun. Sin." teatab, et Läti hakkab Eestiga läbirääkimisi pidama nende liikumata waranduste maaraamatute wahetamise asjus, mis piiri äramärkimisel on jäänud teise riigi alla. Warandustel, mis poolitamata teisele riigile jäid, wahetatakse ainult dokumentide originaalid, kuid neil, mis poolitatud — kinnitatakse dokumentide äratirjad. Dokumendid on maksudest wabad.

Läti ei kontroleeri diplomaatilist bagaashi.

Wälis- ja rahaminister on oma wahel kokku leppinud, et Läti jätab tulewikus kontroleerimata ja tollimata wälisriikide pitseerimata diplomaatilise bagaashi. Nued juhised, mis lähematel päewadel alla kirjutatakse, on ära antud riigikontrollile.

Wäljamaalt.

Lätimaalt.

Liikumata waranduste hindamine.

Siseministri korralduse järele hakatakse maal liikumata warandust hindama. Hindamise põhjuseks on asjaolu, et wallad ei ole suutnud katta oma wäljaminekuid.

Wedurid Wenemaalt.

Nende päewade sees saab Läti Wenemaalt 15 wedurit.

Riia politehnikumi raamatukogu.

Nõuk. walitsus teatab Lätile, et Moskwa on jõudnud 200 kasti end. Riia politehnikumi raamatutega ja teeb ettepaneku raamatute wastuwõtmiseks wolinikku saata.

Läti optantide kohta

teatab nõuk. walitsus, et kõik need optandid, kes ei ole saanud wäljasõidu lubasid, wõiwad neid saada kuni septembrikuu lõpuni. Optantide wedu Lätisse lõpetatakse 1. oktoobril.

Inglismaalt.

Briti üleriikline näitus.

Londonist, 14. sept. Eeltöö Briti üleriikliseks näituseks, mida tahetakse Wembley Parkis Londoni ligidal aprillist oktoobrikuuni ära pidada, edenewad jõudsasti. Näitusel tahawad oma wäljapanekutega esineda kõik Briti ajumaad ja dominioonid. Üksikute pawiljonide ehitused on juba käsil, kuna teiste plaanid on juba kinnitatud ja nende ehitamisele asutakse otsekohe. Näituse plats wõtab enese alla 216 aakrit maad. Näituse korraldamine arwatakse 10 miljoni naelsterlingit maksma minewat. Asjatundjate arwates saawat näitus suurem kui üksi teine, mis wiimase 30 aasta jooksul toime pandud. Kuigi näitus ei kanna ilmanäituse, waid Briti üleriikliise näituse nimetust, esitab ta siiski kogu ilma tööd ja ettewõtlikust.

Wang, kes laulis.

Johan Bojer'i romaan.

Tõlkinud M. O.

15

Noormees kirjutas ruttu, ta niisutas pliiatsit huulte wahel ja kirjutas uuesti, aegajalt ohkas ta. Kui jutt lõpuks otsas oli, pani ta kirjutusasjad kokku ja waatles õnnetut tükk aega.

„Kes Teie arwates selles süüdi on, et Teie käsi niiwisi käis?"

Wang mõtles suure hoolega järele. „Patt", ütles ta lõpuks. „Ja saatan."

„Patt!" naeris noormees pilkawalt. „Saatan! Usute seda! Ei, mina tahan Teile ütelda, kes seda hirmsat wastutust kannab. Kas ei ole Teie kunagi selle peale mõtelnud?"

Teine raputas pead.

„Seltskond."

Wang tegi suured silmad, tuli lõi tema silmade ees lõkkele. „Sellega ütlete midagi õiget", wastas ta. „Jah, muidugi on see seltskond."

Kui noormees ennast wäsinuks oli jutlustanud, saatis nummer 14 teda kaks sammu ukse juure. Wõtmemees keeras ukse lukku ja sammud kustusid kauguses. Korwipunuja istus uuesti oma töö juure, naeratas ja ümises kirikulaulu.

Üksikute kongidega wangimaja kord on wali. Ei näe ühtki teist wangi; juhtub, et kongi ei õueta, et mõni omale kõhides midagi katki kõhib, mõni teine öösel kopsupõletikku kärwab. Läbi hallide müüride ei tungi üksi uudis, maailm käib oma rada, igasuguseid asju sünnib, aga siin sees on mitmesugused sammud käikudes sündmuseks. Oh, neid tunneb kõik; nad on õõneks muutunud, mis mibagi wäljast jutustawad. Kuula! See on ülewaataja, see juhataja abi, Aga oota weidi, selles ei eksi kunagi, seal tuleb juhataja ise. Ahah, nüüd wõtab ka wangide õpetaja waewaks, oma jumalikka taldu krigistada. Noh, see on wist tulesütitajale mõrtsukale kõrwal kongis määratud.

Uhel ilusul päewal astus õpetaja herra aga ka nummer 14 juure sisse. Ta oli suure kaswuga, laiade õlgadega mees punase Cäsari näoga mustas mütsikeses, käskiw waimulik, waimulik, kes kakskümmend aastat wangimajajuures ametis oli, nii et mitte midagi inimlikku enaw temas imestust ei äratanud.

„Noh, tere, mu sõber," ütles ta ja istus pingile, mida wõtmemees talle sisse oli toonud. „Lõpuks olete mind kutsuda lasknud ja ma loodan, et meil mõlemil sellest röömu saab olema."

Läbi wäikese akna raudwõrega ei paistnud palju walgust sisse, wahest oli wäljas ka talw ehk lumine aprillikuu. Wang seisis palja seina ääres ja naeratas kahwatult õpetajale wastu.

„Mul läks aega järelemõtlemiseks" ütles ta. „On ju nii mitu asja sõlmest harutada".

„Muidugi, muidugi. Teie olete nüüd pool aastat järele mõtelnud. On see saladus, kui küsin, mille peale Teie mõtelnud olete?" Õpetaja siletas oma lõuga ja istus korralikult maha; ta oli pika jutuajamise peale ettewalmistatud.

Wang tegi kitsas ruumis paar sammu edasi tagasi ja pani käed selja peale.

„Ma mäletan," hakkas ta, kui ma Hannoweris tehnika ülikoolis käisin..."

„Mis! Teie olete tehnika ülikoolis... Hannoweris käinud?" Õpetaja wahtis talle üksisilmi otsa.

„Wabandust!" Wang sulus silmad ja puudutas oma otsaesist... „Ei, ma tahtsin ütelda, kui ma Newcastle'i kaubamaja Greenwhich'i teenistuses reisisin..."

„Teie!" rääkis õpetaja uuesti wahele. „Olete Teie ühe Newcastle'i kaubamaja teenistuses reisinud..!"

Teine tegi törjuwa käeliigutuse ja waatas õnnetu näoga ümber. „Oh ei, ei, tahtsin ütelda, kui meie suurt Brasiilia kohwiistandust pidasime..."

„Mis see on!" hüüdis õpetaja ja tõusis püsti. „Arwate Teie, et meil Teie elu kohta mitte päris häid teateid ei oleks! Teie nimi on Andreas Berget, olete pärit maalt põhjapool Dovresjeldi, olete mitu korda karistatud. Teie olite kord nättleja, muidu ei ole Teil kunagi kindlat teenistust olnud, kuid Teie olete paljude lippude all purjetanud.

Kui Teie minuga rääkida tahate, peale kommetimängu jätma. Kas Teie et leia, et pea aeg oleks, et Teie endasse süwenekside ja katsuks, ennast weidi parandada?"

„Parandada — keda?" Wang pööras õpetaja poole.

„Keda?"

„Jah, sest inimene seisab ju mitmest isikust koos."

„Hm!"

„Ja mitte kõik ei ole ühtemoodu halwad Mõtelge, seal on jutlustaja, agronoom, kaubareisija, insener, pangateener, naistearst ja weel mitu, mitu teist, ja nemad kõik olen mina."

„Ja muidugi — kõik need isikud olete Teie." Õpetaja silmad peatasid ta peal ja ta pigistas huuled kokku.

„Keda nendest pean ma nüüd parandama?"

„Kuulge ometi, sõber, kas Teie usute, et ma siia olen tulnud, et Teie mind narriks?"

„Olete Teie siis üks ainuke isik, õpetaja herra?"

„Kui Teie tõsiselt rääkida ei taha, lähen ma ära." Õpetaja pistis oma käed külma pärast kuue käiksesse.

„Hea, ma tahtsin millegist puhtisikliikust rääkida, ehk õigemini, mul on palwe, aga kui õpetaja herra mitte katsuda ei taha minust aru saada, siis kahetsen wäga, et Teid tülitanud olen." Ja wang kummardas nagu jumalagajätmiseks.

Õpetaja pööras ukse poole, wiiwitas aga. See inimene, kes tema jutluste ajal oma mõtetega täitsa mujal paistis wiibiwat, kellele seni kuidagi lähedale ei pääsenud, oli lõpuks talle järele saatnud. Tahtis ta waimuhaiget mängida, wõi mis?

„Mis Teil mulle siis jutustada on?" ütles ta lõpuks ja pööras uuesti wangi poole.

Teine naeratas. Ta hele juuks oli luitunuks muutunud, ta karwas nägu halliks. Ta naeratas aga kogu aeg nagu iseenese ja terwe ilma üle. Hambad hiilgasid walgusest.

„Kas teie, õpetaja herra, kunagi ei ole tähele pannud, et kui teie otsust tegema peate, teie nagu peakoosolekul olekside? üks isik teie sees kõneleb ja teine läbisegamini, igalühel on oma arwamine. Minu juures kisub jutlustaja omi juukseid, kui naistearst sigaretti suitsetab, omi arstiriistu puhastab ja leiab kõik korras olewat. Mis on nüüd õige? Keda peab uskuma? Hea küll, mõni teine kord seisate seal, tahate oma arwamist awaldada ja panete äkki tähele, et teie rohkem lugupeetud mehe käest tema otsustamiswõimet olete laenanud. Teie ei küsi mitte ainult: mis oleks tema teinud? Ei, teie tunnete ennast tema isikus, laenate tema wälist kuju, tema asub teisse, ehk teie temasse, eks ole? See juhtub mitu korda päewas ja kui siis asi tõsine oli, kas rääkisite siis teie ehk tema?"

Õpetaja istus uuesti maha ja tõmbas õhku paar korda läbi nina. „Ja mis edasi? Meie kõik oleme wist enam-wähem terwe mõistuse juures?"

„Terwe mõistuse juures, heh!" Teine purskas lühedalt naerma, nii et sinine hingeaur külma õhku wälja wälja lendas. Õpetaja tõmbas tahtmata ülikuue kõwemini oma ümber.

„Terwe mõistuse juures! Siin oli hiljuti mees prillide ja pliiatsiga, see ei olnud mitte ainult waimust segane, see oli plakat kahe jala peal. Teie hing ei ole paberist, teie ei kuuluta inimest waimuhaigeks, kui ta teile midagi mõtelda annab, teie..."

„Mis teie minust tahate?" rääkis õpetaja wahele ja tegi näo, nagu tahaks ta uuesti püsti tõusta.

„No jah — muidugi, see oli ainult, et meie.... meie inimesed mitte kunagi üksi olewus ei ole, meie wahetame ihu ja hinge ära, ja sagedasti on wõimata aru saada, kuhu üks ehk teine kuulub."

Wang käis paar korda edasi-tagasi, siis jatkas ta:

„Kas teil, õpetaja herra, mitte kunagi mõnda muret ehk lootust ei ole, mida teie inimese kujusse ei mahutaks? Kas teie kunagi raudteel sõites ei mõtle: piiskop on rongi peal ja see olen mina? Kas teie kunagi haua ääres ei seisa hirmuwärinaga tundes: surnu selles kirstus, see olen mina? Kui teie ajalugu loete, kas teie ei istu kunagi Napoleoni hobuse selga, ega astu Lutheri kantslisse? Kes oli Paulus? Jah, ütlete teie — Paulus, see olin mina."

Õpetaja waatas tarretanud naeratawa näoga õigesti oma ette. „Ja siis? Kuhu poole tüürite kõige sellega?"

„Ma tahan iseennast ära seletada. Minu kuriteod seisawad selles, et ma olen nagu kõik teised inimesed. Ma ei ole sellega leppinud, ühe ainsa saatuse wangistuses olla, ma janunesin uute ja ikka uute saatuste järele. Miks on see nii suur lõbu ja röõm ülikonda wahetada? Kas see ei ole põhjuseks, et meie teatawal wiisil wana isiku seljast wõtame ja uue selga tõmbame? Miks muudetakse ilmawaadet, antakse sõpru ära, minnakse ühe salga juurest waenlase poole üle, wahetatakse naist, püütakse ametikõrgenduist ja uusi kohti? Kas ei sünni see selleks, et uuele inimesele eneses õigust anda, esiplaanile tulla? Seda olen ma teinud; minu sees oli hääli, mis uut ja ikka jälle uut inimesekuju nõudsid; see oli mul õppimine, oli arenemine, igawikustung, elu."

„Aga kas ei ole imelik, et kõik teie isikud pettised olid?"

„Üks romaan, näidend, marmorist grupp on ka pettus. Ühtlasi on see ülem tõde, kui see hästi on tehtud."

(Järgneb.)

Tsingitud katusepleki
10-, 11- ja 12-naelaline
kohale jõudnud ja ladus saadawal.
A.-S. „Silba"

Kõige nõutawamad paberossid
Eestis on
A.-S. Astoria
SULEIKA.

Oma töostuste
Wankrimääre,
köied, nöörid, ohjad
ja masinarihmad,
ladus petrooleum ja masinaõli.
K.-ü. Jaan Maim A.-ü., Tartus,
Wabriku tän. nr. 3.

Kõige paremad ja wastupidawamad jalanõud
kannawad kaitsemärki
Stoking
Tallinn
Tartu ladu — Kesskaubamajas, Suurturg 3.

Uudis piibusuitsetajatele!
Jlmus müügile ammuoodatud
„ASTORIA" piibutubak
„LOOTS"
Piibutubak „Loots" on Jnglise retsepti järele walmistatud ja wõistleb oma headuse, maitse ja lõhna poolest paremate Jnglise piibu-tubakatega.
Hind 60 marka weerand naela.

Mõnda Tartu uulitsatest.

Müüridest ümbritsetud Wana-Tartus, mis Toome mäe ja Emajõe wahel, Parklai platsilt kuni Laia uulitsani ulatas, oli kokku 19 uulitsat. Neist nimetustest on tänini 11 alal hoidunud, kuna 8 mälestusest jäädawalt kadunud. Wiimasest kahelsast kadusid mined selle tõttu, et wastawad uulitsad kadusid (nii Toome, Kaalu, Maarja ning Kooli uul.) ja teiseks, et politsei 1874 ümber pietceditalt ajaloolise tähendusega uulitsad juba olemasolewatega ühte liitis — nii Andrease uul. (Barklai platsilt kuni Lossi uulitsani) Wana uulitsaga, Kaupmehe uul. (lahtised kaubapoed seisid enne nüüdse ülikooli teraasi müüri ääres, mis tol korral palju kõrgem oli) Jaani uulitsaga ja Wäike-Gildi uul. (Jakobi uul. — Jaani uul.) Munga uulitsaga. Nüüdne Lossi uul., wanem nimi Sepa uul. (Schmiedestraße), pidi ikka enam maadwõtma „Lossi uul." nimetuse eest taganema.

Kõik nüüd weel olemasolewad 11 keskajalist uulitsa nime on kohalik-ajaloolise tähtsusega. (Waatleme nelja nendest lähemalt, Lai uul., Gildi uul., Jakobi uul., Jaani uul., Kompanii uul., Küüni uul., Küütri uul., Munga uul., Lutsu uul., Rüütli uul. ning Suurturg.)

Ajalooliselt huwitaw on iseäranis Lutsu uul. nimi. Nagu Dr. R. Otto tõestas, olnud siin kõige wanemal ajal wesine maalik, kus muidugi ka lutsud ja konnad ei puudunud. Kõrgemapinnalisest Laiast uulitsast, mille ääre turulinna laadiga ühendus tärkas, langes maapind tuntawalt meie praeguse Munga uul. ülemise osa poole, nii et siin Toomelt alates soone maajagu wahele kiilus, mis alles aastate jookful mullaga täitmise waral kõrwaldati. Endise maneeshi ümbruses on ehituskrunt weel tänapäew sedawõrd halb, et kawatusest, siia suuremat ehitust ülikoolile taha, loobuda tuli. See uulitsanime on eriti iseloomulik.

Tüüpiline endise Tartu elu-olu suhtes on ka Küütri uul. nimetus. Saksakeelne sõna Küter (mitte ära wahetada sõnaga Küper-aamisepp) tähendab umbes sedasama, mis lihunik." Küütri uul. (enam Kompanii uul. poole), nii siis kesklinnas asus kord tapamaja (Der Küttel = od. Kütelhof). Küütri uul. nimi annab elawat tunnistust sellest, kui antihügieeniliselt keskajal elati.

Küüni uul nime algupära pole weel kindlaks tehtud. Wanemal ajal nimetati teda Saksa keeles ka „Kien-Straße" s. t. laastu uul., mis küll uulitsa algnimi tohiks olla. Selle nime järele otsustades olid siin ennemalt suuremad laastu ja peergude ladud, walgustuse otstarbeks — ehk ka linna piitamissejukordadel tarwitatawad. Wäite tõenäolik on selle uulitsa nime ühendusse wiimine Kühni nimelise tähtsa mehega; sest Wana-Tartu uulitsatel polnud üldse perekonnanimesid, ja teiseks ei tunta Kühni nimelist meest, kel mingisugusei teeneid oleks.

Ajalooliselt huwitaw on Kompanii uul. See nimi on omandatud sentsest, nüüd walitsuse poolt ülewõetud Suure-Gildi, end. Mensenkampi majast. Siin asus nimelt „Mustapeade" (Schwarzhäupter) Saksa keeli „Kompagnie" (Companen), mille „wennad" keskajal õõsiti linna wärawaid (Andrease ja Jakobi, Saksa ja Wene wär.) walwama ning kõrgeid külalisi wastu wõtma pidid. Siin asusid „Mustapead" mitu aastasada, kuna see organisatsioon peale Põhja sõda, 18. aastasajal Suuriturule nr. 13 elama asus (nüüdne „Automaadi", end. Ressource'i asupaik).

Terwel keskajal ja kauemini polnud Tartu ceslinnade uulitsatel üldse nimesid. Siiski leidus endistes eeslinnades üksikuid ajaloolise tähendusega uulitsanimesid, nende seas ka 3-e Tartu elaniku oma: nimelt — Lille uul. (Blum-Straße). Karl Ludwig Blum oli 1826.—1851. a. Tartu ülikooli maadeteaduse ja statistika professor.

Hetsli uul. (Wilh. Friedr. Hezel, sünd. 1754, 1801—1812 eksegeetika ja hommikumaa keelte professor Tartus, siis ministri käsuga ratsionaalse mõttewiisi pärast eemeselt kohalt tagandatud ja ainult hommikumaa keelte professor 1812.—1820., ka oma tehniliste annete poolest silmapaistew, ning „Pisé—Bauß", 1824., üleseidjana tuntud), ja Pepleri uul. Wiimase juures tuleb pikemalt peatada.

Pepleri uul. on nii mitmeski suhtes ajaloolisest küljest waadatult küll kõige huwitawam uul. Tartus, mille nimi õige kaugele minewikku ulatab. Pepleri uul. on oma nime wäga algupäraselt isikult, Tartu linna kodanikult Wilhelm Põpleritilt saanud, kes suurejoonelise ilmaajaloolise kawatusse segatud. Kui suur ärimees ja keelte tundja läks ta aastal 1570 tsaar Iwan IV teenistuses olles tsaari saadiku Schewrjugini tõlgina Taani, Wiini, Weneedigi ja Rooma, paawsti juure. Päewakorral olid tähtsad kawatused, liidu loomine Wene ja Austria wahel, mis paawsti ja ta targa legaadi, jesuiidi Antonio Possewini plaani Greeka-Katoliku ja Rooma-Katoliku kiriku ühendamise teostamisele suuresti kaasa mõjuma pidi.

Sellest saatkonnast ja Põpleristi on arwurikas kirjandus olemas Saksa, Itaalia, Poola ning Wene keeles. Sealt paistab wälja, kui oleks Põpler koguni energiliselt läbirääkimistest osa wõtnud ja tegutsenud kui ta ülemus, bojaar Shewrjugin. Aastal 1551 wiibib Põpler, kes Wiinis ja Roomas rikkalikke kingitusi saanud, Weneedigis. Siin müüb ta paawsti annetatud kuldketi ja muud auawalduse annid ära ja ostab tubli ärimehena selle eest kaupasid, mis ta saatkonna liikmena Moskwa kaasa wõtab ja seal suure kasuga maha müüb. Jõuka mehena tuleb ta oma kodulinna Tartu tagasi. Siin omandab ta n. n. „kraawidest piiratud" maa tänasest Wallikraawi uul. lõunapool kuni Riia uul. Seekord polnud see weel mitte ehituskrunt, waid põllumaa, mille mitmed eeslinna elanikud rentisid.

Pea hakati seda maad Põpleri ehk Pepleri maaks kutsuma ja selle nime all figureerib ta ka 19. aastasajal linnanõukogu aktides. Pärast annab Wilh. Põpler selle maa oma wäimehele Hermann Ostermannile kaasawaraks; siis wahelduwad omanikud kordusalt, kuna maa wiimaks üksikutesse kruntidesse jaguneb, linn peale tekib ja oma nime „Pepleri maa" temast läbilõikawale peauulitsale pärandab.

Ainus prantsusnimeline uulits sisaldab ühtlasi ainsa weel olemasolewa ajaloolise mälestuse kohast, mis kord Tartu elanikudele mitte wähese tähtsusega polnud. See on Promenaadi uul. Nimelt oli 1818. aastani terwe nüüdse kaubahoowi ja Barklai platsi all olew maa-ala Emajõest Toome nõlwakuni puudega istutatud park. Teda nimetati promenaadiks, ja ta oli asjaolu tõttu, et Toomemäel kui linna kindlusel igasugused ilupuud puudusid ja ka muud meelelahutusaiad puudusid — ainuke kõsutuspaik Tartu linna elanikkudele nende wabail tundel.

See promenaad tehti 1817—1818 maatasa, mis tartlastele palju tuska tegi. Platsi oli waja wabastada ehitatamale kaubahoowile ehituskrundiks ning laadimisplatsiks ehitusmaterjalile.

Uulitsa nimede muutmine ja uute nimede panemine on „Postimehes" ju korduwalt kõne all olnud. Wist on wõimata kõikide soowe täita ja kõigi maitset rahuldada, nii lahkuminewad on nad. Nii tahawad mõned Küütri uul. tingimata ülikooli uul. nimetada, selles ülikoolile iseäralikku, koguni tungiwalt tarwisminewat austust nähes, kuna teised jälle mõnes naabruses olewa uulitsa põlise nime ümbermuutmisest ülikooli au suurenemist ei näe.

Minu arwates asub linna poolt kokkukutsutud sellekohane tõmmisjon üldse õigel seisukohal, wanade uulitsate nimedega pieteetlikult ümber käies. Selle wastu on kommisjonil uutele uulitsatele nimede määramisel nähtawasti käesolewa aja mõtlemiswiis ja patriootiline-eestiline tunne mõõduandew. Kuid ka siin tekiwad lähemal waatlemisel mõnesugused raskused. 30 eestipärast tarwilikutähendusega nime leida pole kerge massilise nimepanemise puhul.

Igatahes on see raskem kui ettepandud tähenduseta nimede kriitika. Ka siin tuleb niisama kui nii mõnelgi inimtegewuse alal paratamata mõnesugusi ilusast kawatusest loobuda.

Linna arhiwaar
A. Hasselblatt.

Suurem saadetus head bensiini kohale jõudnud.
A.-G. „Gilda"

Koolilapsed,
aeg on kallim kui raha, ärge raisake teda asjata otsimisega. Rüütli tän. nr. 9,
K.-Ü. „Loodus'e" raamatu- ja kirjutusmaterjali kauplises
leiate kõike, mida wajate.

Wõistlemata headuses
meeste- ja naisterahwa riideid
oma ja tellija riidest walmistab rätsepatööstus
J. Sillaots — Riia tän. 32-a.
Hinnad wäljaspool wõistlust.

K.-Ü. „LOODUS'E"
raamatu- ja kirjutusmaterjali-kauplus
Rüütli tän. nr. 9
soowitab edasimüüjatele, koolidele ja kooliõpetajatele
kooli- joonistus- noodi- wihikuid, tinti, pliiatsid, sulgi ja sulepäid.
Kuiwatus-, joonistus-, kiants- ja sildipaberit. — Hinnad wäljaspool wõistlust. Tellimised täidetakse kiirelt, pakkimine korralik.
Soowikorral saadetakse proowid.

Teine seisukoht Tartu uulitsanimede asjus.

Nimede muutmine, s. o. mittesobiwate nimede asemele sobiwamate wõtmine ei ole mingisugune uueaja leidus, waid seda on niisama sakslased ja muud rahwad praktiseerin d. Wenelased ristisid omal ajal Tartu Jurjewiks, Tünaburi Dwinskiks, hiljemini Peterburi Petrogradiks jne. Nagu selpool kuulsin, on Tartuski waremalt uulitsaid ristitud, näituseks Schmiedestraße-Sepikoja uulits — Lossi uulitsaks muudetud ja weel muud.

Ehk tuletagem meele, kuidas omanik aasta 40 eest oma mõisa Kodijärwe saksakeelseks Gotensee ümber ristis, et arwamine tekiks, nagu olekski meie maal wanasti gootlased asunud. Aga weel enam: kuhu on jäänud meie mitmed wanad maakondade nimed, näituseks Oandi, Nurmekunde, Waiga, Metsapool, Sakala ja palju teisi. Kõik ammu ümber ristitud. Ehk wõtame kihelkonna nimesid. Kuhu on wana Ambri kihelkond jäänud? Ammu Peetriks ümber ristitud. Kus wana Koiting? Asemel weel Järwa-Jaani. Kullamäest on Madise saanud. Sõientaga Harju-Jaaniks, Mahu Maholmiks, Katkküla Simunaks, Tristwere Kadrinaks jne.

Ehk waatame mõisate ja waldade nimesid. Asu on Kiltsiks, Ottküla Triigiks, Kirisaar Koordiks, Orisaar Esnaks, Asika Päinurmeks, Noistwere Purdiks, Soonurme Roosnaks, Sane Friedrichshofiks, Siwilo Jegeseneriks, Liiwi Parmeliks jne. saanud. On ristinud eestlased, on sakslased, wiimased Saksamaalgi, kus mõnigi uulits Sedanstraßeks, Kaiser Wilhelmstraßeks jne. ümber nimetatud.

Ei ole siis mingisugune „pieteedi puudus", kui Tartus heaks arwatakse uulitsaid ümber ristida, niisama wähe meieaegne „rahwuse tuhin", sest ümberristimine ulatab endistesse aastasadadesse tagasi, mil sarnast rahwuse tuhinat ei tuntud. Tahaksime sündmata nimedest kinni pidada, astuksime Don Quichote jälgedesse konserwatismi awaldamises, oleksime paawstlikumad kui paawst ise. Ajaga tuleb edasi sammuda, mitte aga kiwineda! Muidu ei oleks tohitud turu pealt kasedki ära koristada; on ju nendki tükk ajalugu!

Ei ole mingisugust põhjust ärimehe Põpleri järele, kelle püüd olnud oma taskud täita, ilma et linn ta äritegemisest iseäralikku kasu saanud, uulitsat jäädawalt mäletada. Iseluga teadusemeestega nagu Setzeliga ja Plumiga. — Nõustõsti kõik järeletulewad põlwed neid konne ja lutse peawad meele tuletama, kes muiste Lutsu uulitsa kohal asunud, jääb wäga problemaatiliseks. Ehk miks peaksime ikka neid sõnawärd aid tarwitama, mis õigeteid sõnadest tekkinud? Kui Küüni uulits saksa Sõnast „Kien" tuletatud, mis siis ikka wäärtud sõna tarwitadu, ma oleti sugugi seda ajaloolist pilti ei awalda, et Küüni uulitsas wanasti mingisugune tuletunglate, peergude ladu olnud? Jäägu niisugune meeldetuletamine ja uurimine nende hooleks, kelle ala ajalugu. Muud surelikud niisugusest wäänetud sõnast targemaks ei saa.

Kompanii uulitsa asemel wõiks uulits. kui ta ajalugu tahetakse alal hoida, ennem Mustapeade nime kanda: see nimi ütleks rohkem kui praegune wõõras sõna. Tahetakse „promenadi" mäletada, wõiks ta praegust olukorda „Jalutuse" uulitsaks Eesti keeli nimetada.

Kui palju leidub neid sakslasi, kes wana sõna „Küter" tunnewad, millest Küütri uulits tehtud. Tawalistes sõnaraamatuses sõna ei leidu, olgu siis suurtes keeleteadusliistes. Tänini on tihti arwatud, et nimi püttseppa tähendab. Wenelasedki on seda oma keelde nii ümber pannud, sest Wene ajal kandis uulits nime Бочарная, mida Eesti keeli wõiksime nimetada. Püttsepa uulitsaks Nagu näha, seletab linna arhiwaar A. Hasselalatt nime Sõla thoiga = tapamajaga. „Kuethus" nime kandis keskajal tapamaja. Igatahes oleks meil siingi sõnawärdja Kuethus, Küttelhof sõnast tegemist. Mis Eesti keeli siis weel seda wärdjat tarwitada, kelle tähendus peaaegu kõikidel mata. Parem siis juba nimi „Ülikooli uulits", mis wähemalt ülikooli poole tähentab, mis ta ääres seisab.

M. J. E.

Siseriigist.

Muustwee alew jääb kalweks ilma elektrita.

Kuna käesolewa aasta kewadeni walgustati alewit pimedatel kuudel, septembrist kuni maini, a. s. kütteweo wabriku elektrijaamast. Kuigi elekter oma korralikkuse poolest palju soowida jättis, oli ta siiski elanikkudele suureks hõlbustuseks ja suurem osa alewi majasid läks elektri tarwitamise peale üle. 15. septembrist peale kawatjes jaam elektrit andma hakata, kuid nüüd, wiimasel silmapilgul, tegi Tallinna tehnika järelwalwe selts korralduse, et elektrijaam praeguste jaama ja abonentide sisseseadete kui ka elektri wõrgu juures, mis tehnilistele nõuetele ei wastawat, tegewust alustada ei tohi.

Sellega on alewi walgustuse seisukord õige tõbaraks saanud. Kõige pealt jääwad walgustamata tänawad, mis paiguti wäga korratud ja pimedas hädaohtlikud; niisama on paha lugu koolides, kuna õhtutundidel klassis töötamine ilma korralikku walgustuseta wäga raske ja õpilaste silmadele kahjulik. Waesemate elanikkude keskel, kes suure waewaga kalli elektri sisseseade majasse lasid teha, sünnitab seisukord wäga suurt nurinat.

Nagu kuulda, olewat a. s. „Kütteweol" kawatus elektrijaama ja wõrku, mis sõjaaegne ehitus, järgmisel aastal põhjalikult ümber ehitada.

Kas ei wõiks alewiwalitsus omalt poolt sammusid astuda, et elanikkudele wõimaldataks elektrisaamine praeguste sisseseadete juures weel eeltulewa talwe jooksul, kui loota on, et järgmisel aastal tarwilikud parandused jaama poolt saawad tehtud. Linnades on igatahes see seni wõimalik olnud.

Ab.

Muustwee alewi waheliseid teed ja sillad

on wäga wiletsas seisukorras. Tartu ja Petrogradi tänawate kiwitee ootab juba ammugi parandajat, on roopaliseks ja auklisseks muutunud. Kiwimurru ja iseäranis Pihkwa tänawatel on wihmade mõjul suured porijärwed tekkinud, kust läbipääsemine jalgsi peaaegu wõimata. Kuna Pihkwa tänawal liikumine elaw ja ühendus Kastepea walla küladereaga, siis tegi alewiwolikogu alewiwalitsusele ülesandeks tänawat eriti kiirelt ära korraldada, serwade kaudu tänawat keskelt kõrgemale täites, mille läbi wesi ära walguks.

Sillad üle truupide kiwiteel on ära mädanenud, käsipuud maha kukkunud, ja kiline liikuja ei wõi kindel olla, et terwete liikmetega koju jõuab. On ju püütud ka mõnda silda paigata, hädaohtlikka sillaosaid isoleerida, kuid põhjalikku terwendawat tööd pole tusagil märgata, kõik ainult kõduneb. Alewijad aga kurdawad rahapuudust üle, mis kõigi nigade põhjuseks olemas.

Ab.

Walga jaama hoonele ehitatakse osa juure.

Et wõimalik oleks kõiki raudteega seotuid asutusi piirijaamas koomal hoida ja kättesaadawaks teha, ehitatakse jaama hoonele osa juure. Uute ehitatawasse ruumi asuks postkontor, tollir um, jaama komendant ja piiripolitsei, kuna aga telegraaf ja telefon ilma korrale wiiakse.

Põhja-Tartumaal.

Viator.

3

Tõhja-Tartumaa iseäraldusteks on n. n. Woore maastik,

mis seisab koos üksikutest drämliinidest. [1])

Pikad ja kitsad woored käiwad siin rõõbiti loodest kagusse, jättes oma wahele laiad moldorud, mis kaetud niitudega, madala metsaga, soodega. Woorete lael on laialdased wäljad, enamasti hästi haritud, nii et wiljawoos tasub põllumehe waewa. Woorete weerudel asuwad tihti talud, ümbritsetud wiljapuuaiaga, esinedes koondatud pildina ühtlasel, lamedal põldudest tagasseinal. Woorete wahel läigiwad sagedasti pikad ja kitsad järwed (Kaiawere, Naigastwere, Elistwere, Saadjärw j. t.), elustades lainjat maapinda.

Laiuses on kõige huwitawam Laiuse mägi. Kirdes on selle weerud rohkem laud, edelas aga wõrdlemisi järsud, nii et Jõgewa-Muustwee maanteed wõimata on otse alla ehitada, waid siin tuleb suur look sisse teha, et wõimaldada paremat hõbusega alla pääsemist. Kaugemalt eemalt (Jõgewa jaama lähedalt) waadates annab Laiuse mägi tahtmata Soome lahte piirawa paekalda mulje.

Tähendatud mägi kerkib Laiuse kiriku kohal maantee ääres 144 m üle mere pinna, edelas olewast laiemast orulammist aga lühikese maa peal tõuetes üle 60 m.

Kõrgel seljaku harjal, kus seda sugugi oodata ei teaks, leidub hulk enam-wähem suuremaid põldaukusid, mis siin kannawad nime oidud.

Neis aukudes, millel enamasti ümmargused, madalamad wõi sügawamad kohud, 10—100 m läbi mõõta, seisab ka kõige tuiwemal suwel ikka wesi. Wilina küla keskel on suurem lohk oiduga, kus alati seisab weeloik. Ühe kohaliku inimese seletuse järele kaewatud kord oitu kaewu, kus selgunud, et siin üle 4 m musta turwast. Kuid see ei ole weel sugugi põhjani olnud, nii et turbakihi paksust weel ei teata. Teises oidus Wilina külast kagusse, wäljal, lõigatakse turwast. Ka kuulus

Laiuse Siniallik

ei ole muud midagi kui soostunud oit, sest allikaga sõna tõsises mõttes ei ole siin midagi tegemist — wett ei uhka kuski wälja, ega pole ka mingisugust ärajookju kohta tiremeksena wõi ojana. Siin on weerjate kallastega ümmargune lohk, üle 100 m tublisti läbi mõõta. Kaldal kaswawad üksikud lepad ja pajud. Siniallika pind on kõikuw soo harwa taimestuga, mille hulgas isegi jõhwikaid. Keskkohal on wäikene auk, kust näha lausa wett. Suuresolewa umbes 5 m pikkuse hudjaga ei saanud ma mitte põhja kätte, kuid katsumisel selgus, et kõikuwat pinda on umbes 1,5 m — siis tundub igas küljes lausa wett wõi lendawat muda. Ei saa muud oletust teha, kui et Siniallik on soostunud oit, mille tekkimine on samati n. n. surnud jää mõjul, nagu kõik teised oidud ja põldaugud, mille saamisloost oli kõne juba eespool. Meie noored geograafid peaksid aga need huwitawad oidud oma tähelpanu asjaks tegema

Siluuri paekiwi lõunapoolsem piir.

Põhja-Tartumaa on wahemoodustuseks siluuri ja dewooni ladestu wahel. See wahejoon ei ole mitte igalpool ühe kaugusel, waid ta lookleb enam-wähem suuremate seppidena. Jõgewa külas Jaani-Andrese talu krundis, idapoolsel drämliini weerul, Pedja jõe lähedal on paemurd, milles paas suuresti lahku läheb Harju- ja Wirumaal esinewa ordowiitsiumi lailoitu kihtidest. Ohukese mullakorra all on paas nagu segamini, mille üksikute pankade wahel on tublisti samisarnar sõmerähka. Niisugust segamisi ladet on umbes 1,5 m. Selle all on paksemad lademed, enam-wähem neljakandilisest pankadest, kus üksikud kihid on wõrdlemisi lühikesed ja paksud. Pae koosseis on tihedam, peeneteralisem ja puruneb kergesti wähemateks kildudeks.

Pankliisi paekiwi on kiwimurrus näha üle meetri, kuid kaewude kaewamisel on leitud, et see lade on palju sügawam, üle 6—7 m.

Jõgewa mõisa kohal on ka paemurd, kust murtud ennemalt paasi lubjapõletamiseks. Praegu ei murta enam paasi ega põletata ka lupja.

Siit mõned kilomeetrid lõunasse on ka Ellakwere külas Otsa talu krundis kiwismurd, kuid paas on siin kõwem, rohkem kristallunud ja tarwitab lubjapõletamisel palju rohkem tuld; ka ei tule lubi sest pacst mitte kõige parem. Samasugune, kuid wähem murd on ka Purika talu wäljal. Siin on paas kerkinud isegi nii kõrgele, et tee kohal wanki rattad on kogu mulla korra pealt ära hõõrunud, kus paistab paas wähemate pankadena. Ka mõnes teises kohas Ellakweres on waremalt paasi murtud. See on peaaegu lõunapoolsem piir, kus siluuri paas esineb pinnaks. Wõib weel juure lisada, et siin Pedja jõgi ka woolab paesel sängil, kus tihti pilliroo ja kõrkja tukkade wahel suured rändrahnud esinewad.

Häwinenud kalakaswatus

on Jõgewa jaama lähedal Eristwere külas. Enne sõda on siin olnud hra Triusmannil 5 suuremat kalatiiki, kus peaasjalikult kaswatatud ihesid (forellid). Enamjagu kalu on saadetud elawalt raudteed mööda Peterburi. Sõja ajal jäi kalatarg Peterburis kitsaks, saatmine tegi raskusi ja praegu, kus see targ täiesti sulutud, nut aga tema asemele pole weel leitud, on kalakaswatus peaaegu häwinenud: tiigid on kokku langenud, kalad otsa saanud, ainult ühes-kahes tiigis on weel mõned kalad, keda enam kunstlikult ei toideta.

Samas talus on ka ennem olnud suurem mesila, mis ka nüüd mõne puu peale on kokku kahanenud. Wanemad auhinnad ilustawad mesiniku elurumi seinu, näidates mesinik-kirjaniku tööoskust ja wäärtust.

Siimuste sawitöötus,

umbes 5 klm Jõgewa jaamast, asutatud 1886. a. on suurematest kodumaal sel alal. Siin walmistatakse peaasjalikult sawinõusid, alates roosipotist ilusate kohwikannudeni ja kruusideni. Töötuses, mis wennaste Tiimannide oma, töötab ühe wahetusega ligi 30 töölist. Tehas käib aurujõul, mida annab 30 hõbuse jõuline aurukatel.

Et sawinõude walmistamisest pilt saada, peatame selle juures wähe pikemalt.

Sawi tuuakse lähedaist aukudest. Peale hariliku lehtsawi on siin ka walkjat sawi, millest tehakse paremad nõud. Sawi kuiwatatakse, jahwatatakse peeneks ja segatakse parajaks taignaks, millest walmistatakse teatud suurujes plonnid. Need wiiakse treipinkidele, mis aurujõul kiiresti ringi käiwad. Kokkupandawate gipsist wormide ja sellekohaste sisemise kuju andjate läbi antakse nõule tarwiline wälimus ja sisekuju. Kogu sisseseade on korraldatud nii, et töölisel tarwis on ainult mõne wäikese kangi peale rõhuda ja kauss, taldrik, pott on mõne silmapilguga walmis.

Treitud nõud pannakse ühe osa wormidega esiteks seltsis kuiwama, pärast wõetakse wormid ära ja lastakse nõud üksikult hästi läbi kuiwada. Kuiwanud nõud walatakse kas wärwi wõi glasuuri korraga üle, pannakse üksteise sisse wäikestele sawist jalakestele, lastakse need põletamise ahju ja põletatakse suure kuumuse käes kõwaks, nagu neid meie harilikult ostame.

Huwitaw on näit. kohwikannude walmistamine, mis näib olema keeruline töö: kuid töötamist pealt waadates tuleb koguni teisele arwamisele. Kahest jaost kokkupandawasse wormi pannakse sawi, surutakse sellekohase sisewormiga sawisse ja warsti on kann walmis; sisewormi tõstetakse kerge waewaga walmis kannust wälja, siitakse weel mõnest kohast, ning walmis kann wiiakse wormiga kuiwama. Sellekohases wormis walmistatakse torude kaks poolt, pannakse siis kokku ja kinnitatakse tarwilisse kohta kannu külge, enne selle kohta kannu seinu auke tehes. Wõrdlemisi lihtne töö, kuid tarwitab siiski osawust.

Tehas töötab praegu wõrdlemisi hästi. Omaniku seletuse järele on kuu läbikäik keskmiselt 200—300 tuhat Eesti marka 1920. a. täiendati ja uuendati tehase sisseseadet, seati üles 8 hõbusejõuline aurumasin, 2 uut Pra tsuse süsteemilist muhwli ahju jne. Selle tagajärjel oli näit. 1921. a. töötoodang: 20.750 ahju potti, 284.100 söögi- ja jooginõud, 57.800 telefoni- ja elektritarbeasju ning 8.130 tulekindlat kiwi.

Peale sawitöötuse on siin weel jahuweski ja elektrijõumasin wabriku walgustamiseks.

K.-Ü. „LOODUS'E"
raamatu- ja kirjutusmaterjali-kauplus
Rüütli tän. nr. 9
soowitab edasimüüjatele, koolidele ja kooliõpetajatele
kooli- joonistus- noodi- wihikuid, tinti, pliiatsid, sulgi ja sulepäid.
Kuiwatus-, joonistus-, kiants- ja sildipaberit. — Hinnad wäljaspool wõistlust. Tellimised täidetakse kiirelt, pakkimine korralik.
Soowikorral saadetakse proowid.

1) Drämliinideks nimetatakse, nagu teada, enam-wähem pikki, iseäranis peale ümmarguji mäeseljakuid, mis tihtisti põõsaste materjalist koos seisawad. Neide pikkus ja õõrgus on wäga mitmesugune, kuid neide põhikuju on enamasti ikka ellipsitaoline, mille pikkus wähemalt kuni 6, harwemini aga 12 korda laiusest suurem. Mõni kord on ka neide piirjoon korratult sopiline.

Ehitus kawatsetakse weel tänawu aastal ette wõtta ja lõpetatakse tulewal aastal. Tänawujeks ehituseks on krediiti 3,5 miljoni määratud. —r.

Walga laat.

13 skp. Walgas ära peetud laat oli wäiksem, kui mõni harilik turg.

Hobuse turus ei olnud ühtegi hobust, nõisama tühi oli ka kariloома turg.

Harilikule turuplatsile olid mõned puu- ja plekknõude müüjad oma kaubaga ilmunud, kuid ei leidnud ostjaid.

Rukkijahu puud maksis 290—300 mrk., odratangu toop 20—25 mrk., kruubitangu toop 25 mrk., piima toop 12—14 mrk., hapukoore toop 80 mrk., wõi nael 80—90 mrk. Kanamuna 14—15 mrk. paar, sinised kartulid 330 mrk. walk, walged — 300 m., warajased — 260 mrk. walk. —r.

Ühistegewus Wõhmas.

Ühistegeline liikumine Wõhmas on wõimastelt aastatelt tuntawalt edenenud. Praegu töötab kolm ühistegelist asutust — majanduse ühisus, ühispank ja piimatalitus. Liikmeid kokku on tuhande ümber ja nende arw kaswab alatasa. Majandusliselt on kõik nimetatud asutused üsna heal järjel.

Kõige suurem ja ühilasi ka kõige wanem ühistegeline asutus on majandusühisus, kes juba 13 aastat tegutsenud. Liigete arw ulatab wiiesajani. Majandusühisus on ümbruskonna tarwitajatele tähtsaks ostukohaks saanud. Peale selle ostab ühisus põllupidajatelt põllusaadusi kokku ning paneb sellega hangeldajate liitakajule piiri. Müüdunud aastal saatis ühisus põllusaadusi 27 miljoni mrk. wäärtuses edasi. Lähikäik suureneb iga aastaga — 1921. a. 38 miljoni, 1922. a. 65 miljoni marka, kusjuures puhaskasu 633.263 marka oli.

Wõhma ühispank asutati läinud aasta märtsikuus. Liikmeid on praegu 150 ümber. Laenusid antakse suuremalt jaolt põllumajanduslisteks otstarweteks. Raha nõutakse hoiule rohkesti, mis näitab, et rahwal panga wastu kindel usaldus. Läinud aasta puhaskasu ulatas ligi 60.000 margani. Käesolewa aasta ee arwe on 715.000 mrk. juures tasakaalu wiidud. Praegu töötab pank majandusühisuse ruumides, mis tegewust mitmeti elustab ja rahwale kättesaadawamaks teeb.

Piimatalitus on asutatud 1912. a. Meierei ruumid on awarad, eeskujulikult sisse seatud ja praegusaja nõuetele wastawad. Töötatakse aurujõul. Liikmeid 160 ümber, ligi 600 lehmaga. Peale liigete toowad weel hulk mittelikmeid piima ümbertöötamiseks. Meierei juures on aurujõul töötaw jahuwesti, mis heade tagajärgedega töötab. pl.

Eesti Aleksandri põllutõökeskkoolis on wastuwõtmise eksamid

28. sept. Eksam on 6 kl. algkooli õppekawa ulatuses. Õpilasteks wõetakse wastu ainult meesõpilasi, kes wähemalt 16 a. wanad ja ühe aasta harjutustalus põllutööharjutustel olnud.

Oppetöö algus on 1. okt. Opetus koolis on teoreetiline ja praktiline. Oppeaasta on 2 talwe ja 1 suwesemester. Ainult juuli- ja augustikuus on õpilased töst wabad. Oppemaks on 2500 m. aastas. Õpilased saawad kooli juures ühiskorteri, kütte ja walgustuse maksuta.

Kooli eesmärk on tegelikkudele põllumeestele kutseharidust anda ja agronoomilisi abijõudusid ette walmistada. pl.

Pärnu-Eidepere raudteesihi tööd käimas.

Neil päewil jõuawad raudteesihi ajajad, Pärnu-Eidepere wahel, juba Pärnu linna piiridesse. Kuuldawasti töötawad sihiajajad praegust Kõnnu metskonna piirides, mis ainult 3—4 wersta Pärnu linna metskonna piirist eemal. Kas tähendatud raudtee ehitamisega sihiajamisest kaugemale saadakse näitab lähem tulewik. Iris.

Irboska jaama uus hoone.

Irboska kawatsetakse weel tänawu uus puust jaama hoone, ühes tolliwalitsuse ruumidega ehitada. Ehituse tarwis on krediiti umbes 1 miljon mrk. —r.

Kõige paremad odawa hinnalistest paberossidest on

A.-S. ASTORIA

aromaatlised paberossid

Asart.

Spetsiaal piltpostkaartide kauplus,

3 mk. tükk. Kunst. Inglis. Näitlejad. Maastikud. Nali. Lillede ja lastega jne. Gildi tän. 4, Rüütli tän. nurgal. A. Süüden.

Paberossid **„Peremees"**

20 tk. — 10 mk.

A.-S. A. Reier & Ko.

Prof. Strombergi saatus.

Kas tapmine wõi enesetapmine?

3. jaanuaril s. a. leiti Tähtwere metsas, lageda karjamaa ääres meesterahwa korjus. Korjuses tundis krim.-politsei ära mõnda päewa tagaotsitawat prof. Strombergi. Kohtu-uurija arwamise järele oli siin tegemist enesetapmisega, mispärast tema asja politseile üle andis. Nende eeljuurdluse andmetega saadeti korjus politsei korraldusel kohtuliku arstiteaduse instituuti lahastamiseks.

Eeljuurdluse ja lahastuse andmete põhjal esitati instituudi juhataja poolt arwamine, et prof. Stromberg on wabasurma surnud, ennast maha lastes käsi-laskeriistas.

Waatamata eeljuurdluse ja neid tõendawa lahastuse protokolli andmete kui ka esitatud arwamise peale, et siin tegemist on enesetapmisega, liikusid jutud ümber, prof. Stromberg olla röövimise otstarbel tapetud ehk wähemalt jahil wäljalastud kuulist surmatud ja siis paljaks röövitud. Neid kuulujutte kandis laiali ka üks Wene leht, kust need edasiteated üle läksid isegi wäljamaa lehtedesse ühes sihilikkude kommentaariidega. Surnule lähedalseisjad rõhutasid, et ei wõida ette kujutada enesetapjana prof. Strombergi, kui usulikku teoloogi; et riided olla leitud korratuses, see tõendawat omakord, et siin tegemist röövimisega jne. Neil põhjusil wõttis kohtu-uurija asja uuesti oma kätte. Kolm päewa hiljem leiti metsas 75—85 sammu sündmuse kohast linna poole üks jalutuskepp, kaela-shall, taskurätt, üks parema käe förmkinnas, shnepperi-wõti, krae nööp, 31 marka raha, wäike browningi süsteemiline rewolwer 3-me padruniga magasinis ja ühe kestaga rauas, browningi tarwitamise juhatus: kõik need asjad olid laiali maas umbes 5-e sammu ulatuses. — Kaheksa sammu sealt eemal linna poole leiti pahema käe förmkinnas 4 jala kõrgusel puu küljes; jäi mulje, nagu oleks käsi kindast, peale wiimase puu külge kinni jäämist, wälja tõmmatud. Sellest kohast 16 kuni 18 sammu lõuna poole leiti madala kraawi põhjast taskukell, siinkohal kraawi äärel paistis sammal olewat muljutud, niikui oleks seal istutud. Kadunu kuue taskust leiti rewolwri kandmise luba, mis wälja antud 18./XII. 1922. a., ülesselle weel 311 marka. Leitud rewolwer oli seesama, mis prof. Strombergile oli müüdud 19./XII, tema allkirja wastu.

Kõiki neid asju tunnistasid prof. S. omaksed kadunu omadeks. Ka kurikuulus kuld kaela-rist, mis olla röövitud olnud oletatawa tapmise juures, ja mida kadunu alati pühalikult olla kandnud, leiti üles: juba mõni aeg enne surma kinkinud prof. Stromberg selle ühele tuttawale üliõpilasele. Kõik need wiimased andmed tõendasid selgesti lahastamis-protokollis awaldatud arwamist, et prof. S. lõpetas oma elu enesetapmise teel rewolwrikuuli läbi. Eriti ka lahtiristud riided ja ülestõstetud särk, mis läbistumata kuulist, tõendawad sedasama: need olid enesetapja poolt tüübilisel kombel, paljastades sisselaske kohta, üles tõstetud, mis kogunisti ei ole mõeldaw tapmise korral. Igasugused jutud röövsurmast ehk jahiõnnetusest ei kannata wähemalki arwustust wälja, wiimane eriti mitte, kuna siin tegemist l i g i l a s k e g a.

Millised olid enesetapmise motiiwid? Selleks lühike ülewaade prof. S. elust.

Kadunu wanemad olid mõlemad põlisest aadeli-soost. üks wendadest olnud langetõbine. Lapsest saadik oli kadunu nõrga terwisega, millepärast ta ka ülikoolis olles ühtegi korporatsiooni ei wõinud astuda. On kindlasti teada, et juba 1907. aastal käisid kadunul langetõbe hood, mille tõttu ta kuni 1911. aastani oli töötõimetu. 1918. a. diagnosti seeris tuntud Tartu närwi- ja waimuhaigete spetsialist kadunul peaaju epilepsiat. 1919. a. sügisel jäi ta rasketesti haigeks ja kirikuski paluti tema terwise eest. — 1920. a. detsembrikuus pööras prof. S. eriteadlase prof. Puusepa poole, kaewates töötõimetust ja mälu nõrgenemist ja paludes ette wõtta operatsiooni. Prof. Puusepp diagnostitseeris epilepsia essentialist ja ei soowitanud mitte lõikust mis mainit. epilepsia kuju juures tagajärgi anda ei wõi. Mais 1921. a. kordas prof. Stromberg oma palwet operatsiooni suhtes, sest mälu olewat nõrgaks läinud ja töötõim kustumas. Ka selkorral andis prof. Puusepp eitawa wastuse.

Sügistalwel 1921 käis kadunu Saksamaol rawitsemisel, millest aga paranemist ei tunnud: meeleolu oli langenud, sest arstide arwamise järele pidanat haigus weelgi halwenema, kuna operatsiooni ettewõtmine olewat wõimata. Esimest kord tõusid enesetapmise mõtted. — 20.—26. sept. 1922. a. oli kadunu Mellini kliinikus rawitsemisel prof. Masing'i all.

Nowembrikuu lõpu poole muutusid langetõbe hood raskemaks. 24./XII. 22 oli seisukord eriliselt raske. Peale selle jäi kadunu wäga kinnisteks, rääkis wähe, oli kõik aeg pikali diiwanil, muutus ümbrusele waenulikuks ja wägiwaldseks, mille all ta ise rängasti kannatas, saades hästi aru oma haiguse tõsidusest. Umbes sel ajal kinkis ta oma kuld kaela-risti ühele üliõpilasele ja hakkas ka teisi asju jagama; tuleb arwata, et enesetapmise plaan oli selajal juba kujunemas. Kuu lõpul sagenesid epilepsia-hämarused, haige oli wäga ärritatud. Rääkis, et ta elada ei taha ja kahetses miks ei anta mõrki inimesele, kelle elu iga päewaga terwise poolest wäljakannatamataks muutub. Kodused olid kartuses tema pärast ja ta järele seati walwe sisse. 31. XII. oli kadunu rahulik, wastandina eelmistele päewadele, ja lubas sel päewal pikemat jalutuskäiku ette wõtta; tuttawate soowiawaduse, jalutuskäiku koos teha, lükkas tagasi; tuli enne kella 4 p. l. koju tagasi, öeldes, et ta wõtme olla koju unustanud. Näoilme oli täitsa muutunud; käis riidelapi juures, wiibis wähe aega toas ja läks uuesti wälja, sammudes Riia tänawat mööda raudtee poole ja sealt Tähtwere metsa.

Oli hämar, sadas wihma ja lund segamini, tee oli mudane. Jõudes umbes kaidla talu kohale, pööras ta metsa. Siin, pea kinni majunud kraawi kaldal on ta nähtawasti istunud ja kella waadanud, mis tal siinsamas käest maha kraawipõhja kummuli on kukkunud ja kell 6,55 seisma jäänud. Arwatawasti käis suur wõitlus elu ja surma wahel; waimline ärritus pidi suur olema (kella kaotamine käte wahelt). Siis tõusis kadun üles ja tegi sammu 18 kaunis paksus noores metsas, kus ta puiest kinni haarates ei tunnudki, kui kinnas puu oksa kulge kinni jäi; tehes weel 8 sammu edasi pidi otsus kindel olema: surra; ta wiskas maha kepi ja teise kinda, wõttis seljast palitu, rebis kaelast krae ja sideme, tegi kuue westi ja traksid lahti, awas pealmised püksinõõd, tõstes wiimaks särgi ja laskis rewolwrit keha ligidal hoides paugu. Lask ei olnud mitte kohe surmaw, kuna ainult mõisa õhuke pahem tiiw ja magu olid läbistatud kuulist, waid eriti ka werehõõbumine südame celkambrites tõendab, et surm ligines aegamööda: selle aja kestes wõis ta weel liikuda; kuigi ta kuuli sisse läinud arwatawasti maha kukkunud, tõusis ta selle järele warsti püsti ja liikus laskekohast põhja-edela sihis umbes 75—85 sammu edasi kohani, kust hiljem ta korjus leiti. Jäljed on prof. Strombergi omad, kuna teisi jälgi ümbruses leida ei olnud. Maha jäänud on ta wäikese haohunniku ligiduses tasasemal kohal, mida ümbrisewad mättad ja kiwid, palitut hoides käewarrel.

Hingeliselt on seega kadunu elus tähtsat osa etendanud epilepsia, mida ta põdes aastate kestes, ja mis muutus pikapeale ikka raskemaks, tuues kaasa mälu kahanemist, töötõime kadumist, sagenewaid epilepsia hooge ja hämarusi, iseloom muutus tal ümbrusele waenulikus sihis: ta oli alaliselt ärritatud ja ühtlasi rõhutud meeleolus.

Selles raskes seisukorras, millest kadunu enam ühtegi wäljapääjulootust ei näinud, jäi talle weel ultimum refugium — surm... Kui ortotoksliselt usklik waimulik pidas ta kaua rasket sisemist wõitlust enesetapmise mõtte wastu. Kuid progresseeriw haigus kuulutas täielist waimlist lagunemist. Pöördepunktiks enesetapmise poole oli hirmus juhtumine 1922. a. lõpul, kus aadeli soost nõdrameelne W. oma ema puuhaluga pähe pekstes ära tappis. Prof. Strombergi waldas hirm, et ka tema mõtsi sarnast wõib korda saada. Ette nähes oma iiku alawäärtuslikeks muutumise paratamatust sai ta üle usulistest tõekindustest ja lõpetas oma elu rewolwrikuuliga.

Drd. med. M a d i s s o n.

A. Narbut'i tantsukunsti studio

Lille tän. nr. 3.

I grupp algab täna, 15. sept., kell 7 õhtul.
II „ „ teisipäewal, 18. septembril.
Sissekirjutused kestawad edasi igapäew kella 6—9 õhtul.

Elegantne, moodne tantsuwiis.

Uued: Fox-Trott, Shimmy, One-Step, Shimmy-Fox, Milonga, Sarr. Pariisi ja Berliini uudised Moulin-Rouge, Rag, Kake-Walk-Fox.

Tantsukunsti kool — Tartus, Lille tän. 1.

Ülesandmisi wõtan **nutele plastika-, masurka- ja pidu-**

tantsu-kursustele

wastu kuni **20. septembrini** kella 12—1 ja 3—4 **Lille tän. 1.** Õpetan kunstinõuetel süstemaatiliselt m ö ö d u a n d w a l k u j u l pidu-, rahwuse-, kunsttantse ja p l a s t i k a t. Erfurtis, t a n t s u k u n s t i ü l i k o o l i k o n g r e s s i l suure otsustawa kiitusega wastuwõetud u u d i s e d: Blues, Tamara, Rheo-Boston ja Tango-Quadrille. Kursusel peale selle Milonga, Pelikan-Fox-Trot, esimene Eesti pidutants **Linda** ja teised.

Üliõpilastele, õpetajatele ja ametnikkudele jne. algab kursus **20. septembril.**

Karl Helmer, tantsukunsti ülemõpetaja.

Uuesti saanud

moodsaid

Sukki
Sokke
Kindaid
Kaelasidemeid
Taskurätte
Käekotte
Kraesid
Wihmawarje

Suures walikus
eht Prantsuse
Kamme
Pruudiloore
Näoloore
Leinaloore
Siidiriideid
Crepe de Chine ja shiffon, kõik wärwid.

Willast eht prof. Dr. Jägeri ihupesu
naister.- ja meesterahwastele. — Hinnad wäga mõõdukad.

J. Raudsepp

Aleksandri uulitsal.

Õpilased!
Ilmus trükist
Õpilase Tasku-tähtraamat
1923—1924.
Hind Mrk. 50.—

A.-S. Th. Tedderson & Ko

Aleksandri tän. 27. Telef. 1-74.

Ostab alati metsatükke, kuuse-, männi-, kase-, lepa- ja saarepalke, igasugust eksport laudu ja planke raudteede ja jõgede ääres kui ka otsekohe kohale weetud ja maksab ajakohast hinda. — Peale selle ostab õlleotri ja wõtab neid wastu Tartus ja Wõrus ning maksab head hinda.

Müüb igasugust puuehituse materjali, nagu: laudu, ka hõõweldatud, prusse ja palke igas jämeduses ja pikkuses.

Eht, ammu tuntud **Tee** Eht, ammu tuntud
teekaubanduf ühisufest
„Wassili Perlow ja Pojad"
(asut. 1787. a. Moskwas)
on alati tagawaras peaesitajate juures Eestis
Pilling ja Wolf,
Tallinnas, Harju tän. nr. 29, — kõnetraat 4—37.
Müüa ainult suurel wiisil.
Üksikmüügil kõigis paremates koloniaalkauplustes.

Teadaanne.

21. septembri! s. a. kell 11 homm. müüakse teistkordsel enampakkumisel Tartu linna politsei I jaosk. ülema kantselei juures järgmine riigi warandus:

390 teraskangi, 288 kirwest, 10 kirwe wart ja 334 raudlabidat. Kogusummas on warandus hinnatud 94.075 marga peale.

Tartus, 13. sept. 1923. a.

Jaoskonna ülem: Kodres.
Asjaajaja: Lepik.

Odawad hinnad. — Raatuse tän. 21.

M. Sassi saapakauplus

soowitab m e e s t e r a h w a kamasse, säärega saapaid, kõiksugu n a i s t e r a h w a saapaid ja kingi, l a s t e s a a p a i d j. n. e.

Kaup hea.

Raatuse tän. 21, M. Sass.

Odawasti müüa uuesti remonteeritud

rehepeksu-garnituur.

Masin 46" lai — katel 6 hobuse jõuline. — Metalli-tööstus „T e h n i k", Riia t. 37.

21. septembril s. a. kell 12 p. on Timo wallanõukogu ees Rosma algkooli

II õpetaja walimine.

Kutsediguslisi, wõi keskkooli lõpetajaid, palutakse isiklikult ilmuda tarwiliste dokumentidega, soowitaw meesterahwas.

Wallawalitsus.

Belgia lõnga
Inglise lõnga
Gossa sportlõnga
Koetud jakke
Moodsaid kübaraid
ja muud hooaja kauba soowitab suures wäljawalikus mõõdukate hindadega
Pudu- ja moeäri
D. Gilbaum,
Suurturg nr. 14.

On tarwis
weskiselli
kes iseseiswalt töötada oskab, ka soowitaw oleks kui sindlid ja laudu lõigata oskab. Kaupa tehakse 21. skp. Pihkwa tän. 46, juuksellõikaja äris, kella 9—12 l.

Leiwategijat
kes oma tööd täiesti tunneb, on on tarwis. Aleksandri tän. 51. Tulla pühap. kella 7—9 e. l.

Pagarit
wajatakse kohe leiwa- ja saiaküpsetamise peale, meeste- ehk naisterahwast. Weski tän. 28, toiduainete kaupl., seal on ka pagariahi üürile anda.

Odawasti müüa wähekantud Inglise sõjawäe willased
sinelid
suuremale ja wähemale kaswule. Müük ainult hulga wiisi. Kaupa wõib teha 15. sept. kl. 5—8 p. l. wõõrastemaja „Commerz", Riia tän., tuba nr. 1.

Tänawuaastatsel E. P. S. näitusel wäljapandud omatehtud
nukud
on müüd wõõgil, kus ka tellimisi jõulukingitusteks wastu wõetakse. Tiigi tän. nr. 57, hoowis.

Rutuliselt ärasõidu tõttu müüa kõiksugu
majakraami:
suur sõõgitaud, toolid, lapsewoodi, gitarr, ümmargune laud, lauaga kapp ja palju muud kraami. Lootuse tän. 1, krt. 5.

Peaaegu uus, wähetarwitatud
rehepeksumasin
6 P. S. juhtumisi odawasti müüa **Maa-Metsabüroo „Planta"** Tartus, Kalda tän. nr. 16. Telefon 214.

Maja müüa.
Teateid saab Pectri tän. nr. 34, majaomanikult.

Talukoht
ja tükk metsa Tartu ligidal kiireste müüa. Teateid saab Ladumise tän. nr. 11, krt. 1, Lemberg.

Wikki
on wärskelt kohe müüa. Küsida Tähe tän. nr. 43, poes.

Müüa
Wene kirjanikkude ja mineraalide kogu
ja mitmesuguseid teisi asju. Tähtwere tän. nr. 13, 1 (hoowis) Wittoff.

Müüa odawasti uued
kummutid.
Näha laupäewal kella 3—8 p.l., pühapäewal homm. — õhtuni, äripäewal kl. 5 p. l. Peterburi tän. nr. 96, krt. 1.

Müüa elegant kontfert-
tiiwllawer,
firma Rathke, uusi esim. klassi pianiinosid ning peenikene kirjutuse büroo. Soola tän. 1, J. Moritz.

Toiduainete — kauplus,
ühes elukorteriga, leiwaküpsetamise ahjuga, kõige sisseseade ja kaubaga heas käidawas tänawas ära anda. Järele küsida Sõõgiturg nr. 4, mõõbleeritud toad „Hamburg", tuba 1.

Rutuliselt wäike
maja
müüa ühes juuresolewa wähese ehitusmaterjaliga, nurga platsi ja ehituse wõiwalusega. Ligem. Waleeria tän. nr. 16-a.

Müüa täielikult heas korras kõik
kino sisseseaded.
Wõib ka töötamas näha. Sealmas on ka uus mootor, 6 hob. jõul., müüa. Näpina, Toolama Wõu külas, Ed. Tolmof.

Sulgedest woodi
aluskotid
müüa. Lutsu tän. nr. 12.

Odawasti müüa wähepruugitud 2 tsilindriline
mootorratas
ühes tagawara osadega. Teateid saab Tallinnast. Tellisiwi tän. nr. 2, krt. 1.

Üllitarwilik daamidele!
Kõige uuemat moodi korsettisid, bandaashe, keha- ja sukahoidjaid 200 margast peale walmistab korsetitegija Aia tän. nr. 2-a.

Wäike korras
maja
müüa. Aleksandri tän. 118.

Müüa
hunditõera kutsikad
Jõgewal, Aia tän. nr. 2.
Dr. Dreyblatt.

Linna õigusteadline büroo
asub Kalamehe t. 14. Wastuwõtmine igapäew kl. 3—6-ni. Annab õigusteadlist nõu, kirjutab palwekirju jne. Linna waestele tasuta, teistele odawa maksu eest.

Toiduainete- ja kolonial kauplus,
hea elukorteri ja leiwaküpsetamise ahjuga, kõige kauba ja sisseseadega käidawas tän. ära anda. Järele küsida Riia t. nr. 87, kauplusest.

Dr. A. Kool.
Naha- ja suguhaigused.
Kosmeetika.
Kõnetunnid: 9—11; 3—5, 6—7.
Pühapäiwiti 11—1.
Suurturg nr. 7, krt. 2.
Telef. 4-45.

Dr. A. Lenzner
Naha- ja suguhaigused.
Iga päew kella 9—11 ja 5—7.
Rüütli tän. 23, krt. 4.

Dr. J. Wilms
Naha- ja suguhaigused
Riia tän. nr. 55 (jaamaplats), kl. 8—½9 h.; 2—3, 5—7 p. l.

Dr. E. Dobrushkes
Naha- ja suguhaigused.
Kella 10—11 ja 4—6.
Naister. kella 3—4.
Magasini tän. 10, k. 5.
(Wene kiriku wastu.)

Dr. med. Kuriks
Silmahaigused.
Kella 11—12 ja 4—5.
Wallikraawi tän. nr. 14.

Dr. R. Peterhof.
Närwi- ja sisehaigused.
Wastuwõtm. kl. 10—11, 4—6.
Jaani tän. nr. 1-a, krt. 3.

Tagasi jõudnud 5
Dr. E. Saareste
Kõrwa-, nina- ja kurguhaiguste eriarst. Wastuwõtm. iga päew kella 9—11 hom. Jakobi tän. nr. 2, polikliiniku ruumides.

Tallinnast sisseõdinud kommertsasjus wilunud intelligent noormees otsib mingisugust
teenistust.
Räägin 3 kohal. keelt. Pakkumised sub. „Esitaja".

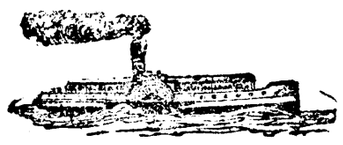

Laewaäri A.-S.

Hans Diedrich Schmidt

Pärnus.

Järjekorraline reisijate- ja kaubaühendus

Tallinnast:

Stettiini:

Aurik „Thorsten.“

Kapten **Eilmann.**

Ärasõit Tallinnast: 15. ja 29. sept. / 13. ja 27. okt. } kell 12 päeval.
Ärasõit Stettiinist: 21. sept. / 5. ja 19. okt. } kell 1 lõunal.

Stokholmi:

Aurik „Kalewipoeg“.

Kapten **Tamm.**

Ärasõit Tallinnast igal kolmapäeval, kl. 4 peale l.
Ärasõit Stokholmist igal pühapäeval, kl. 11 enne l.

Helsingisse:

Aurik „Wasa“.

Kapten **Lossmann.**

Ärasõit Tallinnast: igal kolmap., kell 10 hommikul, igal reedel, kell 2 p. l.
Ärasõit Helsingist igal esmasp. ja neljap. kell 11 e. l.
Sõiduplaani muutused võimalikud.

Ligemaid teateid annavad agendid:

Mund & Schütt, Stettin — Bollwerk 1. Telegr. aadr.: „Skandia“, tõnetr. 565 ja 576.

A/B Foerenade Speditions & Rederiagent. Stockholm, Skeppsbron 30. Telegr. aadr.: „Kustkanal“, tõnetr. 44-50.

Finland Spedition - Central A/B. Helsingfors. Telegr. aadr.: „Speditcentral“, tõnetraat 12001/8.

Thomas Clayhills & Son

Tallinnas, S.-Brookusmägi 14.

Telegr. aadr.: „Clayhills“ Tallinn. Tõnet. 1-18 ja 22-17.

„RONK“ nr. 1 ilmub

laupäewal, 22. septembril s. a.

„RONK“ tahab **heaks sõbraks** saada **noortele,** tuues neile uudiseid igalt alalt. Olles küpsewale noorusele lahutamata seltsimeheks, tahab **„RONK“** samal ajal **truuks sõbraks** jääda ka **igale täiskaswanule,** kes noortele kaasa tunneb.

„RONK“ tahab saata omi noori sõpru kõige kaugemaisse maisse, wiia neid rändamistele huwitawail teil, äratada neis huwi looduse mitmekesiste, hariliku silma eest warjatud nähtuste wastu. Lugeja silmade eest mööda libistades kogu maailma ning maailmaruumi selle kirju ning kõitwa eluga äratada armastust wäikse nurga wastu ilmakeral, mida nimetame isamaaks.

„RONK“ toob igas numbris põnewaid juhtumisotsija jutte, reisikirjeldusi, suurte meeste elulugusid, kes mele kultuurielu edenemiseks tagajärjerikkalt waewa on näinud, kõige mitmekülgsemaid uudisteateid. **„Ronk“** toob igas numbris hulk pilte, joonistusi, huwitawaid üleswõtteid. **„Ronk“** annab juhatust looduse waatlemisele, mitmetsugu kasulikule nokitsemiscle, kodumaa tundma õppimisele. **„Ronk“** toob mõistatusi, ülesandeid, wäikseid teateid ja nalja. **„Rongal“** on osakond, milles tema lugejaskond wõib awaldada oma soowe ja küsimusi ning asuda wastastikku kirjawahetusse.

„Ronga“ teg. toimetajaks on Helmi Jansen, peatoimetajaks ja wäljaandjaks A. Weiler.

„Ronk“ ilmub igal laupäewal ja on hinna poolest kättesaadaw. (Üksiknummer 10 marka, koju kätte saates 100 mk. weerand aastas).

„Ronga“ tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, wallasekretärid ja „Esmaspäewa“ tellimiste wastuwõtjad. Üksiknumbri müük igal pool.

Rutake tellimistega! Nõudke igal pool „Ronka“.

Awinurme wald

tarwitab kutseõigustega

õpetajaid,

Ülwi algkoolile meesjuhataja ja õpetajat ja kõrgemale algkoolile õpetajat. Walimine 21. sept. s. a. kell 10 e. l. Awinurme wallamajas. Kandidaatide dokumentidega palutakse ilmuda.

Kaitsewäe warust.-walitsemise jõjariistade osakond ostab jõjariistade puhastamiseks suuremal arwul puuwillaseid ja linaseid

kaltse

ehk luudest puhtaid praak

linu ja takku.

Pakkumised ühes tingimistega palutakse saata osakonnale Tallinna.

Lanemetsa wallamajas, Hargla kaudu (3 klm. Tahewa raudteejaamast), walla nõukogu koosolekul **18. septembril 1923. a. kell 2 p. l.** on selle walla **Lanemetsa 4-kl. algkoolile**

õpetaja-juhataja

ja **Kakku 5-kl. algkoolile**

õpetaja walimine.

Kandidaatidel tunnistuste esitamine tarwilik.

Wallawalitsus.

J. Adamson'i

riidekauplus, Kaubahoow 10

Wanem riideäri Tartus — asutatud aastal 1902.

Soowitab uuesti pärale jõudnud

sügise ja talwe

hooaja kaupasid

suures wäljawalikus

wõistlemata odawate hindadega.

Mis sa, rumal koer, end waewad, Rebi kas wõi aasta päewad: Seda rilet sa ei näri, — Adamsoni poest ta pärl.

Weel 1—2 ilusat

4—5 toalist

korterit müüa.

Palutakse ainult tõsiseid ostjaid ilmuda, aga mitte korterite kuulajaid. Küsida iga päew kella 4—5 p. l. Tähe tän. nr. 73, krt. 4, majaomanikult.

Esimene Tartu waltsidega püüliweski

soowitab alalisest ladust mõõdukate hindadega kõrges headuses:

Nisupüüli
Rukkipüüli
Nisujahu (sepiku)
Rukki ülesõela jahu

(waltsidega jahwatatud)

Riia tän. nr. 77 — H. Lell & Ko. kontoris.

Telefon 125.

Oksjon.

Teisipäewal, 25. septembril s. a. kl. 10 hom. müüakse awalikul enampakkumisel Puurmani asunduses, Puurmani wallas, Tartumaal, Puurmani mõisa

eluta inwentaar:

reaskülwimasinad, laialtkülwimasinad, waalurehad, ratasadrad, heinamaaäkked, raud weepumbad, raudtorud mitmesuguses jämeduses ja pikkuses, tsement-torud, heinanõidumasinad, hulk hobuseriistu, pargitud ja parkimata hobuse-, lehma- ja wasikanahad, punast wärwimulda 73 pd., witrioli, wanarauda, uut rauda ja palju muud mitmesugust põllumajanduslist inwentaari ning tarbeid.

Märkus: Kui 25. septemuril s. a. kõike oksjonile määratud inwentaari ära ei jõuta müüa, kestab oksjon 26. septembril kell 10 edasi.

Kuristu asunduses, 3. septembril s. a. Nr. 759.

Tartumaa VII ringkonna walitseja.

Minu

tantsutunnid:

Jimmy-Foxtrott, Onestep, Valse-Boston, Tango-milonga ja näitelawalised tantsud wäljamaa wiimase tantsumetoodi järele algawad 20. septembril.

Ferd. Pettai.

Üles anda Aia tän. 42, krt. 2, kella 3—4 ja 7—8.

Kontori-ruumid

5 tuba, kesklinnas wälja üürida. Soowi korral ühes aitadega. Pakkumised postk. nr. 52.

Kaubanduse alal wilunud

korrespondent-raamatupidajat,

kes oskab Eesti ja Saksa keeles, tarwitatakse kohe. Pakkumised palutakse saata „Korrespondent“ all.

WÄRWIWABRIKUD

enne **Meister, Lucius ja Brüning** Höchst a/M.

Alaline suur ladu

anilinwärwides

ainuesitusel Eestis

TARTU KAUBA-ÜHISUS

Tartus, Lossi tän. nr. 1. — Telefon nr. 60.

Töötu

leiawad

suuremal arwul suuremad

lapsed ja wanemad inimesed

headel ilmadel A.-S. Helios'e põllul arstirohtude õite korjamisel Uus-Sawi t. 1, wabriku juures. Scalsamas ostetakse hapuid mahalangenud õunu ja metsõunu puuda wiisi ning mustasõstra lehti. 5

Müüa wähepruugitud

rehepeksumasin

hobustega ümberweetaw, kuuli laagrite peal, Weibert ja Pojad wabrikust. Trummli laius 22 tolli. Järele küsida Jõgewa Majanduse ühisusest, hra Annus'e käest.

Aleksandri walla Joosu

algkooli juhataja

walimine on 27. septembril kell 10 hom. Kutselisi kandidaatisid palutakse isiklikult ilmuda tarwiliste tunnistustega.

Kapsariiwimisemasinad „Danubia“

kohale jõudnud ja soowitab

G. & A. Rothermundt,

põllutöömasinate ja majandusasjade ladu Tartus, Raatuse tän. 2 (kiwisilla juures).

Kõige parem taskulambi patarei on

Saadawal igalpool.

27. sept. 1923. a. kell 10 Tartus, Jaani tän. nr. 6, II korral, II diwiisi intendantuuri ruumides antakse wälja lahtisel wähempakkumisel Tartu garnisoni ptirkonna wäeosadele ja asutustele

loomaliha muretsemine.

Liha muretsemine antakse wälja arwates 1. oktoobrist kuni 1. jaanuarini 1924. a., iga kuu umbes 5500 kilogrammi. Liha andmine sünnib Tartus. Pakkumisest osawõtjatel tuleb tagatisena 50.000 marka sisse maksa. Lähemaid teateid antakse intendantuurist igapäew kella 9—13. 2. diwiisi intendantuur.

Alea uuesti awanud oma

worstiäri

Lihatarul nr. 126

politsei poolt otsast wastu juureturgu, hulga aastate järele. Palun kõiki tuttawaid ja sõpru waatama tulla. 5

Austusega K. Rüütel.

Krunt

Tähtwere tän. 3, ühes tulekahjust järele jäänud wundamendiga **on müüa.** Lähemat Lihaturu tän. nr. 7, („Polaris'i“ büroo) Ammon, kl. 10—2.

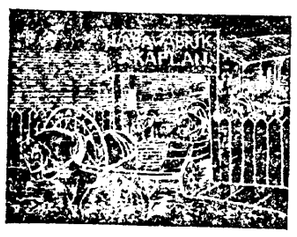

Ladumise uul. nr. 51 müüa

pinnapuid.

Kõlbulikud pliidile ja kütmiseks. Soowikorral ühes kohalewiimisega.

Teadaanne.

Eesti Küti Selts annab sellega teada, et

jahipidamine jäneste peale

seltsi poolt renditud metsades **on keelatud kuni 1. oktoobr. s. a.** Keelust üleastujad wõetakse wastutusele.

5 Juhatus.

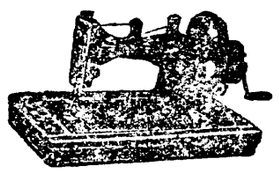

Teadustan austatud kaubatarwitajatele, et olen oma

õmblusmasinate-äri üle wiinud

Aleksandri t. 2.

Nikolai Naaris.

Soowin rutuliselt osta head

tiimflawerit ehk pianiinot

Pakkum. saata „rutuliselt“ all.

„ERNSK“

Saabaste

wabriku ladu Jaani tän. 18.

O. Willmann ja Ko firmas Tartus.

Passaashis,

sissekäik **Suurturg nr. 15** ja **Poe tän. 9,** müüa

pesu, raamatuid, harju, pudukaupa, korwisid ja mänguasju.

„Suur mees“ riiklise ehituslaenu komitees.

Üks otsekohene ülestunnistamine.

Hiljuti juhtisime awalikku tähelpanu selle imeliku nähtuse peale, kuidas riiklikku ehituslaenu Tallinnas määrawad ja otsustawad wäikesed ministeeriumi ametnikud, kes oma nina otsast ja Tallinna linnast kaugemale ei näe ega sedagi kuulnud ei ole, et ka mujal korteri kriis wöiks olla. Niisuguse asjaajamise wiisi tagajärjel on kõik ehitada soowijad Tartus ilma laenuta jäänud.

Tähendasime ka selle peale, et komitee asjaajajal-ametnikul õige piiramatud wöimalused näiwad olewat „oma äranägemise“ järele laenu lubada ehk keelda.

Selle meie arwamise kinnitamiseks on nüüd tähendatud ametnik meile ise lahkesti appi tulnud. Ta on „Postimehes“ awaldatud kirjutuste puhul millegipärast tarwilikuks pidanud Tartu linnawalitsuse poole pöörda, nönda et linnawalitsusel temale nõu tuli anda — otseteed ajalehe poole pöörda. Ühtlasi on linnawalitsusest meile selle riiliku ehituslaenu komitee „suure mehe“ kirjast täpipealne ärakiri saadetud, millest järgmise osa awaldame, (kirjawiis muutmata):

„... kahjatsen kui see isik kellega, lehe kirjelduse järele on jutuajamine olnud, eesti keelt heasti ei walda, pole mina süüdi, nii siis ka, ei ole komitee kunagi keeldunud Tartu linna esitajatele ja Tartu ehitajatele isikliselt wastutulelik olnud, kes on Tallinnas käinud ja isegi wõtsin Tartu laenu nõudeb päewakorda lükates selles suhtes komitee istangu päewakorra kokkuseadmist edasi, et Tartu nõudeid oleks wöimalikult rahuldada — nüüd selleks heaks — saan kuulda ajalehes wale andmeid, mis ei ole sugugi ilus — palun niisugust asja heapoole lahendada... Nemwalts“.

Kes siin nüüd Eesti keelt hästi ehk kurjasti waldab, ei ole meil enam põhjust pikemalt seletada. Juhime ainult tähelepanu ametnik Nemwalts'i enese sõnade peale, kus ta sedasama tõendab, mida meie waremalt tema kohta arwasime: tema on Tartu laenu nõudeb komitee päewakorda wõtnud, tema on koguni komitee istanguid edasi lükanud jne.

Ja selles see kurb lugu seisabki, et kui ehituslaenu komitees juba üksainus kirjutaja nii „suurt“ meest wöib mängida nagu tema seda tse kirjutab, siis midagi imestada ei ole, kui riiklise laenu summad sinna määratakse kuhu aga juhtub.

Wiie marga pärast.

Tartu-Wõru rahukogu tsiiwiil-jaoskonna poolt on Tartu linna politsei 3. jaoskonna ülemale ettepanek tulnud kellegilt K-lt sisse nõuda wiis marka tempelmaksu trahwi ja 25 penni algtempelmaksu, kokku 5 mrk. 25 penni K. poolt tempelmaksustamata kujul wälja antud rahakwittungi tempelmaksuks. Summa palutakse sisse nõuda ja sisse maksa riigi heaks Eesti Panga kohalikku osakonda, teatades kwittungi nr. ja kuupäew rahukogule ja otsekoheste maksude peawalitsusele. Siinjuures jätab rahukogu kõik lähemad teated selle isiku kohta juure lisamata, lõpuks teatab telefonilise järelpärimise peale ainult seda, et ta eestäht olewat E.

Politsei, kes on pandud täidesaatwaks wõimuks, peab muidugi kohtu käsku täitma ja sellelt E. K-lt 5.25 penni sisse nõudma. Et aga wiimase elukoht kui ka eesnimi teadmata, pöörab jaoskonnaülem kõige pealt linna aadressiraua poole. Sealt tuleb wastuseks pikk register samanimelisest isikutest — arwu poolest 21 —, kes elawad laiali linna kõige mitmekesisemates ja äärepoolsetes osades, alates Purde ja Ta tänawaga ja lõpetades Wiuuli pidalitõbiste haigemajaga.

Et ülesannet täita, tulewad need isikud kõik üle kuulata, kas nad teatawal korral on sarnast ja sarnast kwittungi wälja annud jne.

Siinjuures muidugi peab kiri läbi Tartu linna politseijaoskonnad läbi rändama ja alatasa kehakamaks paisuma. Ja wöimata pole ka mitte, et mõni neist „kahtluse“ all olewatest isikutest ajutiselt oma elukohast on lahkunud — siis rändab kogu see paberitepakk maale ehk teise linna.

Kuid mis seal teha — 5 mrk. 25 penni on tarwis sisse nõuda!

Soowiawalbused alkoholi müügiks tulewad 15. oktoobriks s. a. sisse anda.

Aktsiisi peawalitsus teatab, et kõik soowiawalbused alkoholi müügi õigusega restoraanide, einelaudade ja õllemüügi kohtade awamiseks 1924. a. peale tulewad sisse anda mitte hiljem, kui 1. nowembriks s. a. Aktsiisi walitsus palub linna- ja maakonnawalitsusi sammusid astuda, et nimetatud asutuste awamiseks sisse tulnud soowiawalbused selleks ajaks läbi waadataks seaduses ettenähtud woli- ehk nõukogu koosolekutel. Aasta lõpul on aktsiisi walitsusel palju tööd, ja üle kaheksaja isiku palwete ja dokumentide läbiwaatamine ja lubade wäljakirjutamine praeguse wäikese koosseisu juures nõuab aega, nii et hilisemad soowiawaldajad ei wöi omale õigeks ajaks patente ja äritunnistusi muretseda ja nende asutused tuleks 1. jaanuarist 1924. a. sulguda, kuni dokumentide saamiseni, mis wöib mitu päewa kesta, ja omanikud selle tõttu kannatawad kahju, kuna kõik maksud tulewad aasta eest maksta.

Restoraanides ja seltside einelaudades alkoholimüüki wöib lubada ainult seal, kus kohalik linna-, alewi- ehk wallanõukogu sellega nõus on. Restoraanides ja einelaudades ainult õllemüüki kohaltarwitamiseks, õlleladusid ja õllekauplusi ainult wälja wiimiseks lubatakse linnades linnawolikogude, maal — walla- ja alewinõukogude otsuste põhjal.

Tartu linnawalitsus otsustas teatada restoraanide jne. pidajatelele ja palwekirjade sisseandmise tähtajaks määrata 15. okt. s. a. hks.

Eesti Hüpoteegipanga tegewusest

kuuleme, et esimesed kuldrangiga kindlustatud 8-protsendilised pantlehed tulewal nädalal wälja lastakse. Pantlehtede nimehinnaks on 5.000, 20.000 ja 50.000 Eesti marka. Nendesse mahutatud kapitali ja protsentide täiswäärtuse kindlustuseks on wõetud wahekord, et 100 Eesti marka omas wäärtuses 1,5 kuldrangile (ladina rahasüsteemist) wastab. Eesti marga kursi kõikumisel wõetakse lahkuminekud iga täie 10 protsendi kaupa arwesse, nii et pantlehe pidaja Eesti marga langemisel wastawalt rohkem markasid, s. o. täiswäärtuse ikka kätte saab. Selle wäljaarwutamisel wõetakse aluseks Londoni börse andmed kulla keskmise hinna kohta Inglise naelsterlingites ja wiimaste hind Eesti markades arwatatakse wälja Tallinna börse kestmise hinna järele käesolewal maksu-ajajärgul.

Einelauapidajate Ühisuse palwe tagasi lükatud.

Tartu linna ja maakonna einelauapidajate ühisus on oma erakorralisel peakoosolekul küsimust harutades, kui palju oleks wöimalik 1924. a. linnawalitsusele trahteri maksu maksta, otsusele jõudnud, et alkoholiliste jookitega kauplewate einelaudade pealt wöiks lubada 9 miljoni marka ja ilma alkoholita einelaudade pealt 2 miljoni marka. Ühisuse eestseisus esitas nimetatud otsuse linnawalitsusele palwega, seda arwesse wõtta. Linnawalitsus on soowiawalduse wolikogu 27. aug. s. a. otsuse põhjal tagasi lükanud. hks.

„Karskuse sõbra“ tegewusest.

Tartut nimetatakse Eesti karskustöö keskkouaks ja seda täie õigusega — ajab ju Tartus ülemaaline karskusliit ja 7 kohalikku erilist karskusorganisatsiooni.

Tartu karskusorganisatsioonide hulgas on „Karskuse sõber“ kõige wanem. Enne ilmasõda oli ta üks tugewamatest ja wanematest karskusorganisatsioonidest Eestis, pidas omal ajal korteri, soetas korraliku raamatukogu jne. Esimestel sõja aastatel sattus aga warandus oksjoni alla ja kui peale wabadussõja seltsi tegewust jälle alati, oli seda wäga raske roobastesse wiia. Tõele au andes peab ütlema, et kõigeparemad katsed „karskuse sõpra“ endisesse hoogu ei ole wiinud.

Kõige suuremaks takistuseks on siin oma ruumide puudus ja osalt ka see, et endised tegelased asjast kaugemale on jäänud.

Käesolewa aasta teise poole tegewuskawasse on wõetud üks suurem, pidulik koosolek kadunud Willem Reimani mälestussamba püstitamise toetamiseks ja järjekorralised liikmete õhtud.

Esimene liigete õhtu on pühapäewal 16. sept. kell 7 õhtul karskusliidu ruumides, Jakobi tän. 8.

Päewakawas on ette nähtud udupildid seletustega, sest suwe jooksul on karskusliit palju uusi pilte muretsenud, samuti ka wanadele piltidele seletusi. Peale selle kõne, laulud ja mängud.

„Karskuse sõbra“ liigete õhtutest wõiwad osa wõtta ka mitte liikmed ja sellepärast on loota, et palju neid kasutama saawad. Sisseminek on kõigile waba. t.

Walgust

oleks hädasti tarwis Emajõe puiestee, kus õhtutel kaunis suur liikumine ja praegusel sügisesel ajal pilkane pimedus walitsemas. —ll.

Emajõe äärt

linna puiestee kohal, mis juba mõnda aega sisse kukkunud oli, uuendatakse praegu. Äär walatakse tsemendist. Töö on praegu hoogsalt käimas. —ll.

Uus eeskujulik weski ehitusel.

Weski saab walmis jaanuaris.

Praegu on A. Uniweri Meltsiweski tän. ehitusel suurem eeskujulik auruweski. Weski ehitatakse Uniweri lauawabriku juure, kuhu selleks otstarbeks uus 130-hobu ejõuline lokomobiil kohale on tellitud, millest nii õõsti lauawabrikule kui ka uuele weskile jätkub.

Uus weski hoone saab 5-kordne, tsement-betoonist. Kogu sissejeade ja ehitus läheb maksma 9 miljoni mrk.

Weski töötab saada täiesti modern. Töötamine sünnib automaatselt, waltsidega. Ette on nähtud ka wilja pesemise masinad, et jahu täiesti puhas saaks.

Et lokomobiili saepuruga kütetakse, siis tuleb küte odaw.

Ehitustööd on juba alanud ning jõuawad loodetawasti jaanuarikuus 1924. a. lõpule.

Sama wabriku juures hakatakse lähemal ajal ka stanjooli (tinapaberit) walmistama. Ettewõte on osaühisuse käes.

Peetri koguduse teise pihtkonna õpetaja J. Treumanni

introduktsioon (kiriku peale laulatamine) on Peetri kirikus pühapäewal, 23. sept.

Hulgaline karistamine terwishoiu määruste rikkumise pärast.

Linna politsei terwishoiu osakonna protokollide põhjal on rahukohtunikkude poolt 26. aug. kuni 9. sept. s. a. karistatud:

Alawäärtuslise piima müümise eest 1000 m. ehk 1 nädal aresti — O. Paama, A. Kopli, Ed. Uiga, J. Libe, K. Paama, A. Matto, J. Matto, L. Leutsius, M. Pütsepp, L. Toom, G. Reinberg; 1000 m. ehk 5 p. aresti — J. Kõrts, J. Ilwes; 500 m. ehk 1 p. aresti — P. Mattasepp; 500 m. ehk 5 p. aresti — J. Sukk, K. Jenson, M. Pütsepp; 500 m. ehk 3 p. aresti — K. Lillemets; 750 m. ehk 1 näd. aresti — K. Peerna, A. Tamm; 750 m. ehk 5 p. aresti — E. Jõks, J. Metsküla, M. Koger, Ed. Toots, S. Wiita; 300 m. ehk 1 p. aresti — E. Wiilup; 300 m. ehk 2 p. aresti — L. Krohnberg; 500 m. ehk 3 p. aresti — J. Plaum; 3000 m. ehk 1 kuu aresti — K. Mangus; 100 m. ehk 1 p. aresti — E. Meyer, E. Abramson.

Musta piima müümise pärast: 500 m. ehk 1 p. aresti — K. Mammulus; 500 m. ehk 5 p. aresti — J. Libe; 750 m. ehk 5 p. aresti — S. Tartu; 750 m. ehk 1 näd. aresti — A. Kiisel; 1000 m. ehk 1 näd. aresti — J. Wigla; 300 m. ehk 1 p. aresti — Aug. Klein.

Alawäärtuslise hapukoore müümise pärast on karistatud L. Oja (kaks korda), S. Oja (kaks korda).

Alawäärtuslise wõi müümise pärast: J. Tork, J. Hoop, E. Repson, L. Annuk, D. Müütli, O. Kripson, E. Liiwat, P. Sternfeldt, K. Taska, H. Oinas, E. Martinson, P. Remets, A. Olep, J. Kriisemann, A. Teska.

Alawäärtusliste toiduainete müümise pärast: D. Kool, J. Räsna, M. Unt, R. Saar, A. Werrew; kõige kõrgem karistus selle jaoks on 3000 m. ehk 1½ kuud aresti.

Mittepuhtalt toiduainetega kauplemise pärast: L. Reimann, M. Rekand, A. Tolstowa, E. Kõsti, M. Suli, K. Parw, H. Mahlapuu.

Loomapiinamise pärast — Rud. Määrits.

Augustikuu jooksul on 796 terwishoidlist ülewaatust toime pandud. Üldse on tehtud 105 protokolli terwishoiu seaduste ja määruste rikkumise pärast.

Alawäärtuslise piima ja piimasaaduste müügile toomise pärast on tehtud 52 protokolli.

Rahukohtunikkude poolt on augustikuu jooksul trahwitud 62 isikut, kokku 61.000 margaga.

Teater.

Karl Schönherr'i „Elu narrimäng“.

Tragöödia 5 waatusest.

Feliks Hoffert noorespäiwil helises rõõmus Gaudeamus; sai temast doktor, siis suure hirurgia kliiniku professor, oli kadunud noorusе juubeldus ja nagu elus harilikult sünnib, tema hinge olt tõmbud tung omada kaulusst ja — raha. See on seletataw, — Feliks Hoffert oli wabriku töölise poeg, kehwuses üles kaswanud. Tegutses kindlas arwamises, et lugupidamine ja raha on elus kõik, on elu otstarwe. Kui elu, see narrimäng, lükkab esile ühe sündmuse teise järele, täidetud pettumusega, mis kui ahelalülid seowad tähelepanematult teadlase hinge, — tema ei olnud ju muud, kui oma idee ori, selle wang. Aga inimesel, keda on töö enesesse matnud, kõik hämmatanud, mis elus rõõmsat, luulelist, armastuswäärilist, hakkab wana maja — tema olemasolemine — igawaks saama, ning ei ole imelik, kui juht eluseene leidmisest seerumi näol wiib Feliks Hofferi mõtte juure, et niisugune suurepärane seerum juba olemas on, kuigi igawese elu jaoks — müürgi näol.

Need rasked hingelised läbielamused, mis wiiwad asjaosalise lõpuks arusaamisele, et inimese elu ei suuda tõttuda üksi kulususe ja rahaga, et sellel on weel teised, hingelised wajadused, — wastasel korral kaob mõte elada kauem „wanas majas“, — on kord Schönherr'i näidendit „Elu narrimängu“ pea teguriks. Tegewus ise sünnib kliiniku õhkkonnas, — küll mitte lõikuse laudade ega anatoomia preparaatide ees, kuid waatajale küllalt õudses miljöös, näidendis esinewate intimitlude kannatuskujutuste tõttu.

Etendusel täna õhtu „Wanemuises“. Näitejuht L. Hansen. 1

Eesti Rahwa Muuseum.

Suur rahaline loosimine

Peawõit 500.000 marka.

Loosihind ainult 50 marka.

Saada igast postkontorist, rahaasutustest, apteekidest, kauplustest jne. Tellige loositähti Muuseumilt, Tartus, Gildi tän. nr. 8.

Püüdke oma õnne! Loosimist ei kawatseta edasi lükata!

Wäljamaalt pärale jõudnud.

Tähtis kontoritele ja asutustele ümbrikkude, markide, etikettide, raha lugemiseks jne. niisutaja

Hermetos.

Soowitab

E. K.-Ü. „Postimehe“

raamatu- ja kirjutusmaterjali kaupl.

Suurturg nr. 16.

Pauspaberit, pausriiet (Галька), **millimeetri paberit**

wäljamaalt pärale jõudnud ja soowitab

E. K.-ü. Postimehe

raamatu- ja kirjutusmaterjalikpl.

Suurturg 16.

Kesktooli

praeguse õppekawa kohaselt registreeritud

Rashewsky-Weski:

Planimeetria

ühes trigonometria eelkursusega.

Hind 175 mk.

K.-ü. „Loodus“, Tartus.

Artur Inglismanni wiulikontsert, mis pidi olema pühapäewal naisseltsi ruumides, on edasi lükatud kolmapäewa, 19. sept. peale.

Kohtukojast.

Raske wigastuse lõömise pärast üheks aastaks wangikotta.

Mõõdaläinud aastal 21. mail wiibinud Sootaga walla, Suuga talu kohal Emajõe ääres kurtumm Johan Mosna. Teiselt kaldalt sõitnud lootsikuga M. juure tundmata mees ja wiinud teda üle jõe, kus temale ootamata teine tundmata mees kallale tormanud ja teda kaikaga peksma hakanud.

Et pead hoopide eest kaitsta, tõstnud Mosna pahema käe üles, mille tagajärjel käeluu tugewa hoobiga purustati.

Appiruttajate Aleksander Iwani ja teiste poolt sai peksja tabatud ja kindlaks tehtud, et ta Ropka walla kodanik Alfred Karli p. Külaots, 32 a. wana.

Nagu selgus, oli Külaotsa lootsik jõe ääres seisnud. Keegi tundmata isik oli ilma K. teadmata lootsikuga üle jõe sõitnud, mida K. alles siis märganud, kui lootsik juba üle jõe olnud. Kui tundmata isik ühes Mosnaga tagasi sõitis, karanud Külaots teise lootsikusse ja ütelnud kaldal seiswale rahwale: „Waadake, mis nüüd saab.“ Et wool teda alla poole wiinud, ei tabanud tema oma lootsikut jõe peal, ega saanud ka oma lootsikuga sõitjat kätte, waid tunginud Mosinale ärritatud meeleolus kaikaga kallale.

Neil päiwil oli see asi Tartu-Wõru rahukogus harutusel.

Kohus otsustas selle süüteo pärast Külaotsa karistada mõnesuguseid õigusi ära wõttes üheks aastaks wangikotta heitmisega.

Riigikohtu

Administratiiw-osakonna awalikul istangil 25. sept. s. a. arutusele määratud järgmised toimetused:

Alfred Uykäll'i wol. wan. adw. Walter Pezold'i, Maks Wulff'i wol. wan. adw. Woldemar Hartmann'i, Mihkel Weske, Karl Raadik'i, Mihkel Müllerson'i ja Hans Mandel'i, Paul Rästas'e, Gustaw Linder'i, Torma-Lohusuu-Mustwee Ev.-Luteruse koguduse wol. wan. adw. Jaan Kuija, Karl Werpson'i, Sõmerpalu wallanõukogu wol. Richard Samarüteli, Haapsalu Apostliku õigeusu Maarja-Magdaleena kiriku nõukogu wol. wan. adw. R. Eliasar'i, Mats Kuusik'u, Jakob Jürgens'i, Martin Saks'a, Johan Allitas'e ja Mats Kadas'e kaebtused.

Õnnetused ja kuritööd.

Wargus konwendi korteristi.

Öösl wastu 13. skp. on wargad Weski tän. nr. 13 asuwa „Fraternitas Academica“ konwendi akna lahti murdnud ja konwendi ruumidest 5 hõbekarikat, 12 hõbedast teelusikat, 32 paari nuge ja kahwlid ning kojamehe riided ära wiinud. Kogu kahju umbes 65.000 marka.

Wargused.

12. skp. warastati Riia tän. nr. 117 elawal Jo annes Sirkil Raadi wallas Wiinapruuli talus jalgratas ja toiduaineid kokku 14.180 marga wäärtuses.

Öösl wastu 13. skp. on wargad Weski tän. nr. 1 elawal Osip Siimons'il katoliku kirikuhoonest läbi akna sissetungimise teel 19.600 marga wäärtuses riide-, peju- ja muud kraami ära wiinud.

Samal ööl warastati Jakobi tän. nr. 56 elawal Hans Madissonil sahwrist ja korteristi 3475 warga wäärtuses warandust.

Samal ööl on wargad Raadi mõisas elawa Wiina Malle aida ukse lahti murdnud ja 8400 marga wäärtuses riidekraami ära wiinud.

Wiimased teated.

„Rossia“ Saksamaale wana rauana ära müüdud.

Endine Wene laew „Rossia“, mis talwel Tallinna lähedal madalale kinni jooksis ja sealt ära päästeti, on Saksamaale wana rauana ära müüdud. Laew wiidi eile kahe Saksa wedurlaewa poolt Kieli.

Sport.

Balti riikide üliõpilaste I olümpiaadi wõistluste kawa

on järgmiselt kokku seatud:

Laupäewal, 15. sept.

kell 3 p. l., Tallinna tän. spordiplatsil olümpiaadi awamine.

Wõistlused algawad 100 meetri eeljooksuga, järgnenad 100 mtr. kümnewõistlejatele, kaugushüpe kümnewõistl., kaugushüppe lõpuwõistlus, 80 mtr. jooks, kuulitõuge kümnewõistl., kuulitõuke lõpuwõistl., kõrgushüpe kümnewõistl., kõrgushüppe lõpuwõistl., 200 mtr. lõpujooks, tõkkejooks, raskusheide, 400 mtr. jooks kümnewõistl., 1500 mtr. jooks ja 4×100 mtr. teatejooks.

Pühapäewal, 16. sept.,

algawad wõistlused jällegi kell 3 p. l. Kawas 100 mtr. lõpujooks, 110 mtr. tõkkejooks kümnewõistl., ketasheide kümnewõistl., ketasheite lõpuwõistl., 400 mtr. lõpujooks, teiwashüpe kümnewõistl., teiwashüppe lõpuwõistl., 3000 mtr. jooks, 110 mtr. tõkkejooks, odawiske kümnew., odawiske lõpuwõistl., 1500 mtr. jooks kümnew., kolmikhüpe, 200+200+400+800 meetri teatejooks.

Esmaspäewal kell 6 p. l. korraldatakse „Wanemuises“ külaliste lahkumise auks bankett, kus ka auhinnad wälja jagatakse. Auhindadeks on spordiriistade kauplus Kiwastik annetanud kirjutuslaua kirjutusaluse kellaga ja K. Taklaja hõbe pokaali. Auhindu on loota weel teistelt äridelt. Kell 9 õhtul sealsamas olümpiaadi lõpupidu.

Auhinnamõõtjate kogu auesimeheks on haridusminister Weidermann, olümpiaadi toimkonna auesimeheks ülikooli rektor prof. Koppel.

Eestlaste esituslisеks wormiks on walge trikoo ja sinised püksid.

Lawn-tennise wõistlusi, mis juba eile algasid, jatkatakse täna ja homme k. 10—2 p. ja 3—7 p. l. Toome orus.

Eesti ja Latwija üliõpilasmeeskondade waheline jalgpalli wõistlus

lõppes lätlaste wõiduga 2:0 wastu.

Balti riikide üliõpilaste I. olümpiaad algas eile lawn-tennise wõistlustega kell 10 homm. Toome orus.

Kell 5 p. l. oli Latwija ja Eesti üliõpilasmeeskondade waheline jalgpalli wõistlus. Eesti üliõpilaste nimel astus wälja akadeemilise spordi-klubi A meeskond.

Wõistlus lõppes Latwija üliõpilaste meeskonna wõiduga 2:0 wastu. Esimene poolaeg 1:0.

Eestlaste kaotuse peale waatamata, wõib tähendada, et mängu algatus nende käes oli. Wõis ka head kokkumängu näha. Kuid mis eestlastele kaotuse tõi, see on asjaolu, et puuduwad lühikese maa jooksjad, mis jalgpalli mängus peaasi.

Latwija meeskonnast paistis wälja tormajate liin. Wäga hea oli ka nende wärawawaht.

Ka eestlaste wärawawaht likwideeris hea eduga mitmed kriitilised momendid.

Jalgpalli wõistlust

peetakse pühapäewal, 16. sept. kell 11 hom. Tartu „Kalewi“ A ja Akadeemilise Spordi-Klubi B meeskondade wahel Akadeemilise Spordi-Klubi wäljal, Raadi mõisa pargi lähedal.

Sisseminek wabaahtliku maksu eest.

Teated rahwamajanduse alalt.

Kariloomade wedu Soome.

Tänawu jaanuarikuust peale augustikuuni on Eestist wiidud Soome 7,553 lehma ja härga, 1310 wasikat, 914 lammast ja 5 sga.

Kokku on tänawu 10,374 karilooma Eestist Soome wiidud, loomade müümine Soome seega õige elawaks muutunud.

Ühistegewus Soome, Eesti, Läti ja Leedu näitekirjanikkude wahel.

Soome näitekirjanikkude liit püüab ühistegewusesse astuda Eesti, Läti ja Leedu näitekirjanikkudega ja wastastikku ühiseid autoriõigusi kaitsta. Niisuguse ettewõtte kaudu õpitakse naaberriigi kirjanduse arenemist paremini tundma ja kirjanikkude liit walwab igal maal selle üle, et naaberriigi kirjanikkude töid ilma loata ei tõlgita ja et näitekirjanikud oma teoste etenduste eest wõõral maalgi tarwiliku tasu saawad. Soome näitekirjanikkude liidu sekretär on juwel Eestis ja Lätis käinud ja sel puhul asja pärast juba läbirääkimisi pidanud.

Toimetusele saadetud kirjandus.

L'Université de la République Esthonienne à Tartu et L'Union des Etudiants d'Esthonie. Edition du Bureau des Affaires Etrangères de l'Union des Etudiants d'Esthonie. Tartu, 1923. a. 34 lkt.

Tallinna börse kursileht.

14. septembril. 1923. a.

Waluuta:

	Tehtud.	Ostjad.	Müüjad.
1 Am. dollar	347,5	346	347,5
1 naelsterling	—	1576	1583
1 milj. Saksa riigimk.	—	—	6
100 Soome marka	—	917,5	932,5
100 Rootsi kroonI	—	9210	9260
100 Taani kroonI	—	6235	6335
100 Prantsi. fr.	—	1995	2025
100 Holl. gldn.	—	13.600	13.700
100 Läti rubla	—	136,6	137,1
100 Tshehho-Slow. kr.	—	1045	1075
100 Belgia frankt	—	—	—
100 Itaalia liiri	—	1490	1550
100 Helw. frank	—	6250	6300
100 Norra kroonI	—	—	—
1 kuldrubla	—	170	—
Põhja panga aktsiad	—	—	—
E. W. wõidul. p.	—	97	110

Eesti mõisnikkude kreditü-ühisuse 4 protsendilised paberid: — — 250

Londoni börse teated.

14. septembril. (Tartu raadiojaam).

Naelsterling New-Yorgis 4.54 Montrealis — Pariisis 79.12, Brüsselis 95.08, Roomas — — Helweetsias 25.47, Amsterdamis 11.55, Madridis 34.02, Lissabonis 2³/₁₆, Berliinis 440.000.000, Wiinis 322.500, Kopenhaagenis 25.12, Stokholmis 17.12, Kristiaanias 28.17, Ateenas—, Rio de Janeiros 5¼, Riias ——, Buenos-Ayresis 39⁵/₁₆, Praagas 152, Helsingis 169½, Milaanos 103,¼ Shanghais — sh. — p., Honkong — sh. — p., Yokohama — sh. — p.

Soome börse teated.

14. septembril. (Tartu raadiojaam).

London 170.1, Pariis 218, New-York 37.10, Stokholm 993, Kopenhaagen 674, Kristiaania —, Berliin 10.85, Praaga —, Brüssel —, Amsterdam —, Basel —, Tallinn 10.75, Riom —.

Berliini börse teated.

14. septembril.

(Tartu raadiojaam).

Naelsterling 460.000.000; dollar 99.000.000; Hollandi gulden — — ; Buenos-Ayres — —; Prantsuse frank. — —.

Tänase lehega on kohalikkudel lugejatel 1. Balti riikide üliõpilaste olümpiaadi kuulutused kaasas.

Wastutaw toimetaja A. Jürgenstein.

Wäljaandja Jaan Tõnisson.

Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

13. sept. lahkus meie keskelt waikse, äkilise surma läbi 52 a. wanaduses minu armas mees, mele hää isa

CARL NIGGOL.

Matmine pühapäewal, 16. sept. s. a. kell 4 p. l. Ropka Tasalt wanale Maarja surnuaiale.

Waikses leinas naine, tütar, tütrake ja omaksed.

BÜRGERMUSSES — Pühapäewal, 16. septembril s. a.
Tartu Eesti Nooresoo Seltsi korraldusel

LOTERII-ALLEGRI

mitmesuguste lõbustustega, nagu: konnawiskamine, õnneõngitsemine jne.
Algus kell 12 lõunal.
Pääsetähed 10 mrk. Loosi hind 3 mrk.
Orkestri muusika.
Õhtul kl. 9 peale sealsamas saalis

TANTSU-ÕHTU.

Pääsetähed: meester. 60 mrk. naister. 50 mrk.

Wanemuise teater

Laup., 15. sept. kell 8 õhtul.

Elu narrimäng.

Karl Schönherr'l kurbmäng 5 w.
Näitejuht **L. Hansen.**
Dekoraator **W. Haas.**
Kassa awatud kella 11—1 e. l. ja 6—8 õhtul.

Pühapäewal, 16. sept. kell 8 õ.
— Operett —
Rahwaetendus

Lahkumise reis.

Leo Walter Steini 3 w. operett.
Hugo Hirschi muusika.
Näitejuht **F. Pettal.**
Muusikajuht **J. Simm.**
Pääsetäht 75 mrk. (ühes riidehoiuga).

„Wanemuise" teatri einelaud.

Talwe hooaja jookul mängib
esimese järgu orkester
(uus koosseis) 45
iga õhtul kella 1/29—1/21.

T. E. K. Abiandm. 6. saalis
Wene t. 5.
T. Ü. S. „Kiirnik".
Laupäewal, 15. septembril

Pidu-õhtu.

Eeskawas:
I.
Uus! Esimest korda. Uus!
Noored sepad.
K. Kaasik'u operett 1 waatuses.
II.
Näitemäng: **„Kosjakuulutuse järeldused".** „Lehtmetja Kaarli" 1 waat. nali.
III.
Uued ajakohased nalja etteasted, kupleed, pillenaljad jne.
Märkus: Kõik etteasted uued esimest korda. — Naer on ka waheaegadel lubatud!

Tants. Puhkpillide orkestri saatel.
Amori post, serpent., konfetid — lõbustused.
Algus punkt kell 9 õhtul.
Pääsetähed: Meester. 50 mrk. naister. 40 mk. Üürnikud, toetage oma seltsi, selle läbi kaitsete oma huvid.
Pidutoimkond.

Bürgermusses

15. septembril.

Sügise-pidu.

Kabaree, tantsud ja ballett
paremate artistide kaastegew.
Pilet. hinnad: daamidele 75 m. ja herradele 100 mk.
Piletite müük pidu päewal kl. 5 alates „Bürgermusse" kassas.
Wene emigrantide komitee.

Pood

eluruumidega ja wähese kaubaga ära anda. Peterburi t. nr. 75.

Suur möbleeritud

tuba,

ra sissekäiguga 1 ehk 2 üliõpilasele üürile anda. Jaama t. nr. 22, hoowis.

Tartu Ametnikkude ühingu saalis,

Tähe tän. nr. 15.
Laupäewal, 15. sept. s. a., Tartu Kelnerite Ametiühisuse korraldusel

suur pidu-õhtu.

Eeskawa:
I. Näidend „Kaasüürnik", nali 1 waat. II. Kupleed. III. Dialoog.
Tants.
Amori post, serpentiinid, konfetid, lilled jne.
Waheajal ja tantsuks mängib II diwiisi orkester.
Algus kell 9 õhtul, lõpp kell 3 homm.
Pääsetähed: meester. 50 mk., naister. 40 mk.
Juhatus.

Tartu Majaomanikkude Seltsis,

Tähe tän. nr. 29.
Laupäewal, 15. sept. s. a.

suur pidu-õhtu.

Eeskawa:
1) Meestepõlgaja. Nali 1 waatuses.
2) Dr. Kure könetund.
3) Naljaettekanded ja kupleed.
Lõpuks tants.
Waheaegadel ja tantsuks mängib puhkpillide orkester.
Pääsetähed: meestel 50 mk., naistel 35 mk.
Algus kell 9, lõpp kell 4 h.

Wäljamaalt tagasi jõudes algawad minu

tantsutunnid

ja eratunnid. Kawas: Foxtrott, Onestep, Valse-Boston (kõige uuem), Camel-walk, Tango milonga, Java.

T. Luts,
Filosofi tän. 11, kella 3—5 p. l.

Riidetauba tarwitajad!

Tarwitage juhtumist!!
Ruumipuuduse tõttu müüakse **Karl Abel'i riidekauplues, Tartus, Kaubahoow 8,**
suure hinnaalandusega
kõiksuguseid riide restisid ja kõiksugust riide— — — kaupa suures wäljawalikus. — — —
Karl Abel'i riidekaupl.
— — Tartus, Kaubahoow nr. 8. — —

Laius-Tähkwere ühispiimatalitus, Jõgewa kaudu, wajab täielikku

aurujahuwesti sissesead et.

Arid ja töötused, kellel niisugused sissesead on, palutakse hinnakirjadega esineda ühisuse juhatusele. Juhatus.

Kasutoow tööstus,

ainukene Tartus, on äraresimise juhtumisel müüa (tarwilik kapital 300.000 mk.). Järelpärimised sisse anda kirjalikult „Postimehe" tal. „Tööstus 360.000" all.

Noor lasteta, leppiw igasuguste tingim. abielupaar (üliõpilased) wajab
tuba ehk korterit
kohe ehk tulewikus. Teatada Matto raamatukpl., Wene t. 2, ehk hra Laos'ile, Aia t. 38.

Kampsuni- jaki kudujaid

kestwa töö peale otsitakse J. Serikosewa kudumise töötuppa. Peterburi t. 64.

Hööweldatud

laudu,

põranda, lae ja woodertamise jaoks müüakse odawasti Tamme mõisas, Walgjärwe wallas. Telef. Otepää kaudu nr. 24-a.

Ostan kase ja leppa

küsi.

Jaani t. 12, rätsepa äri.

Soowitakse osta

hööwlipinki.

Teadust. Uus-Kastani tän. 18, k. 1.

Wajan erasissekäiguga
2 möbleeritud

tuba

Maksan ajakohast hinda. Teatada sllt. „2" all.

Eesti Akadeemilise Spordi-Klubi korraldusel

I Baltiriikide üliõpilaste

OLÜMPIAAD

POOLA — LATWIJA — EESTI

Kergejõustik
Tallinna tän. spordiplatsil
laup., 15. ja pühap., 16. sept. kell 3 päewal.

Lawn-Tennis
E. Ak. Sp.-Kl. platsil Toome orus
14., 15. ja 16. sept. kl. 10—2 p. ja kl. 3—7 õ.

Esmaspäewal, 17. sept. kell 9 õhtul **„Wanemuises"**

OLÜMPIAADI LÕPU-PIDU.

Tantsuks mängib sõjawäe orkester.
Pääsetähtede eelmüük kõigile olümpiaadi pidustustele K. H. Taklaja kaupluses, Rüütli tän. 10.

T. V. T.
Esmasp., 17. septembril s. a., kell 6 õhtul,
liikmete

peakoosolek.

Päewakord:
1) Koosoleku awamine ja juhataja walimine.
2) Aruanded Müncheni ja Narwa kongresside üle ja fellest järgnewad otsused.
3) Raha muretsemine weeauto ostmiseks.
4) Walimised.
5) Läbirääkimised.

Kui kella 6 tarwilik arw liikmeid ei ole kokku tulnud, peetakse teine otsusewõimuline koosolek kell 7 ära. Nõukogu.

Saksa teater.

Kolmapäewal, 19. septembril kell 1/29 õhtul.

Sent Maheja

tantsud.

Pilelite eelmüük Krügerl raamatukaupluses, esmasp., 17. sept. alates. 5789

Otsin korterit

nüüd ehk edaspidi ajakohase üüri eest. Teat. sllt. „Üür" all.

Tuba

kostiga on 2 inimesele ära anda, Tähe tän. nr. 19, k. 1.

Wajatakse kahte möbl.

tuba

kõõgitarwitamisega. Pakkum. saata sllt. O. K. all.

Tuba

mööbliga, elektriwalgustusega ja omaette sissekäiguga on meesterahwale ära anda. — Puiestee tän. nr. 64, krt. 3.

Üliõpilane soowib

tuba

mööbliga ja kõõgi tarwitam. Teat. sllt. „K. D." all.

Inte!. ametiskäija noormees otsib lesklinna era sissel. mööbl.

tuba,

wähese klaweritarwitam. ehk ilma. Pakkum. sllt. „Soe tuba".

Möbl. tuba

ära anda. Kesk t. 6, k. 5.

Haritud perek. on mööbliga

tuba

pansioniga ühele ehk kahele inimesele ära anda. Tiigi t. 74-a, k. 2, hoowis.

Tuba

wälja anda üksikule, mööbliga ehk ilma. Jaama t. 27, k. 5.

Soowitakse laenata kasutoowa tööstuse laiendamiseks

150—200.000

marka.

Kindel wastutus. Protsent. kokkuleppel. Pakk. sllt. „A. W." all.

Maitsewaid
hommiku-, lõuna- ja õhtusööke
soowitab söögimaja Küütri t. nr. 8. Lõunad 35 m. ja kallimad. Kuu wiisi 1000 m. ja kallimad. P. Linder.

Tuba,

mööbliga ehk ilma, keedu wõimalusega wajab naister. kahe wanema lapsega. Soowitaw oleks wanema naister. juure, kes nõus oleks wahest laste järele waatama. Paium teat. Riia t. 4, k. 5.

Eesti, Saksa, Wene ja Ladina keeles,

matemaatikas, kui ka teistes gümn. õppeainetes annan eratunde ja waimistan eksamitele. Tartus, Kitsas tän. nr. 8, krt. 5. Kõnelda kella 10—12 ja kella 3—4. **Ulfr. Brauer.**

Wiimase kursuse meeseüliõpilane-tehnoloog annab

tunde

keemias ja matemaatikas üliõpilaste kursuse ulatuses ning kõigis keskkooli õppeainetes. Teatada sll. „Tehnoloog".

Üliõpilane annab Eesti keele

tunde

W. Kastani tän. nr. 24, kodus kella 8—10 ja 15—17.

Annan Saksa keele praktika

tunde

täiskaswanutele ja last., õpetan gramm. ruttu rääkima. Kastani tän. nr. 17, krt. 2, kodus 5—7.

Järelaitamise

tunde

Saksa ja Inglise keeles antakse Mäe tän. nr. 24.

Saksa ja Inglise keele

tunde

Weski tän. nr. 20, krt. 5 (1—2 ja 5—6).

Saksa keele

tunde: konwersatsioon, grammatika, järelaitamine, walmist. eksamitele üksikult ja grupis — annab meesõppejõud. Kesk t. nr. 16, krt. 4, räkida 1/29—10 ja 6—8. 5

Selme Kann'i

lauluõpetus

algab 18. sept. Näituse tän. 4, krt. 5, hoowimajas, Uute õpilaste wastuwõtm. 18. sept. Könet. kella 4—5 p. l.

Uus 5

Inglise keele

algajate kursus. Ülesandmised iga päew kella 1—2 ja 1/25—5, Maarjamõisa tän. nr. 44, M. Rosenberg.

Plastika-kursuse lõpetanud

noormees

wajab teenistust. Pakkumised sllt. „Tantsija" all.

Intelligent preili soowib

kohta

kassasse ehk müjannaks. Pakkumised palut. saata sllt. „1000" all.

Kuduja tarwitab

õpilast.

Pihkwa tän. nr 25, krt. 2.

Wajatakse

köögitüdrukut,

kes hästi keeta oskab. Peterburi tän. nr. 22, restoraan.

Wajatakse wiisakat

ütsiteenijat.

Magasini tän. nr. 10, krt. 4.

Wajatakse wähe Wene keelt oskajat ütsiteenijat-

köögitüdrukut.

Lille tän. 9, krt. 7, kella 10—12 ja 4—6.

Nooremat

lapsehoidjat

tunnistuse ehk soowitusega on tarwis wäikse lapse juure. Tulla kl. 6—8 õhtul Tähe tän. nr. 47, krt. 3.

Wajatakse wilunud

kontoriametnikku ja kaslapidajat.

Kummagil kautsjon Mk. 50.000 tarwilik. Teatada kohe s. l. t. „Nr. 3" all.

Koha leiawad

igasugu ametnikud ja teenijad, nagu raamatupidajad, kontoriametnikud, aidamehed, laduwalitsejad, meierid, äriteenijad, wirtinad, naisteenijad ja teised kõige rutemini, kui nad endid meie kontorisse üles annawad.
Töövandjatele soowitab kontor ilma tasuta häid ustawaid ametnikke ja teenijaid igalt erialalt.
A. Tolger ja Ko. kontor
Tartus, Rüütli tän. nr. 4.
Telefon 5—82.

Suurem turbatöötus tarwit.

töölisi.

Petrogradi tän. nr. 81, krt. 2, 11—1 ja 5—7 p. l.

Noor tülarlaps

leiab teenistust Wana tän. 8, krt. 3, ü. 3—5.

Kingsepa töölist ja ja õpipoissi,
kes hästi tööd tunneb, on kohe tarwis. Onne tän. nr. 13, k. 2.

Poissi

on tarwis, kes hobusega oskab ümber käia. Kaupa tehakse laupäewal kella 12—1. Hobuse t. nr. 3, Moiswa wõõrastemaja.

Teenija

kes Saksa ehk Wene keelt räägib wõib koha saada ütsiteenijaks. Tuunistused tarwiikud. Õpetaja tän. nr. 11.

Ehituse- ja tisleritöötegijaid

on tarwis Aleksandri tän. 62, K. Postow. 5

Müüa

kingsepa masin

Linkaarm „Pfaff". Uus tän. nr. 55. Küsida poest.

Kudumise tööstuses müüa igasuguseid

toetud töid.

Wõetakse ka tellimisi wastu. Töö korralik. Hinnad mõõdukad. Riia tän. nr. 1, M. Eisen.

Müüa wähepruugitud

wanker.

Küsida Uus tän. nr. 55, poest.

Maatundid

müüa linna ligidal, 1—2 tiinu suured, sündsad aednikule ehk tööstuile maja ehitamiseks, milleks ehituse materjal ligi saab. Ligemalt Tartus, Poe tän. nr. 9, krt. 1.

Müüa äri

lett ja riiul

Näha Riia tän. nr. 32-a, pealisnaha töötoas.

Müüa wähetarwitatud

kudumismasin

nr. 5, 65 cm. l. Tähe tän. 65-a, krt. 3, 2. korral.

Ruumi puuduse pärast müüa odawa hinnaga kuiwe

pinnapuid

M. Gelbi lauawabrikus, Fortuuna tän. nr. 15.

Müüa on automaat-

grammofon

15 eestikeelse, 15 teise noodiga, kõlbulik restoraanipidajatele; suure kõlaga. Näha iga päew Liiwa tän. nr. 8, krt. 1, k. 3—8.

Soowin osta suurt korralikku

kirjutuslauda,

Türgi diiwani, söögilauda ja söögitoa toole. Teat. sllt. „Trikfel" all.

Klaweril

wõib harjutamas käia. Riia t. nr. 19, krt. 4.

Minu

käsitöötunnid

masinal tikkimises, broderiis, risheljöös, warrepistel, nõelamaalimises, blank- ja liiwapistel, applikatsioon, paela- ja tülltöös nii pesu kui ka kleitide juures algawad 20. sept. Tööd tehakse kõige uuemate mustrite järele peenemaitseliselt ja korralikult. Ka wõetakse **õpilasi** wastu ja õpetatakse nim. tööd korralikult kätte. **Aleksandri t. 29, k. 2.**

Üliõpilane (stud. math.) annab

matemaatika tunde.

Wõib ka koju käia. Küsida j. l. talit. „A. N."

Wärwitakse ja wormitakse wanu meeste- ja naisterahwa

wiltkübaraid

Wõetakse ka tellimisi kõiksugu fantasii-kübarate peale wastu. Töö kiire, korralik ja odaw. Raatuse tän. 19, kübaraäris.

Müüa

meesterahwa palitu, ülikond, 200 kooliraamatut ja rebasenahast kasuka alus (pruugitud). Näha p. l. 3—4 ja 6—7 Kitsas tän. nr. 8, krt. 5.

Maju osta

soowitakse igas linnajaos hea hinnaga igasuguses suuruses. **Inf. A. Tolger ja Ko. kont.** Tartus, Rüütli t. 4. Tel. 5-82.

Soowitakse ilma wahetalitusela osta 35

maja.

Teatada A. Pahale raamatukaupluses, Raekoja juures.

Talli-sõnikut

ostetakse igal ajal Tähe tän. nr. 118, krt. 5.

Õlut

parem. wabrikutest pudeli ja korwi wiisi, likööre, napse, weine, kohwi, wärskelt saadud heeringaid, wärsket tubakat, paberosse, hülse ja kõiki koloniaalkaupa soowitab

J. Michelson,
Riia tän. 30.

Klawerit

soowib üürida muusikakooli õpilane. Teatada sllt. „Õpilane".

Wäike

tiiwklawer

üürile anda. Riia t. 14, k. 2.

Noor neiu otsib ilma mööblita

tuba

erasissekäiguga. Teatada Põik t. nr. 13, 7, kella 2—4 p. l.

Tuba

koolõpilasele ehk ametiskäijale naister. Küsida Kauba tän. nr. 13, hoowis, kella 4—6 õ.

Wanema kursuse naisüliõpilane wajab wäikest

tuba

klaweri tarwitamisega. Teatada sllt. matr. 440.

Otsin möbleeritud

tuba.

Soowitaw tsentrumi. Teatada sllt. „Hero" all.

Tööstuse ruumide

pikaajal. üüri leping edasi anda ühes elektri wooluga ja mootoritega, wõib ka täielise tööstuse sissesseadega (puutööstuse alal) müüa. Järele küsida Poe tän. nr. 9, krt. 1.

Tagasi jõudnud.

Könetunnid kl. 1/29—1/210 e. l.
Kalda tän. 5.

Prof. S. Talwik.

Närwihaguste eriarst

Dr. K. Lellep

Karlowa tän. nr. 17, kella 3—4.

Elan nüüd Tiigi tän. 2

Dr. med. Ottow.

Naistehaiguseid.

Hambaarst

M. Hindrey.

Könet. kl. 9—1/212 ja 1/25—1/27.
Suurturg nr. 10, teisel korral.

Hambaarst

M. Rives.

Wastuwõtmine alates 17. skp. kella 10—12, 4—5, Peterburi tän. 36, 1.

Ämmaemand

R. Räsla

Peetri tän. 64, k. 4.

Ämmaproua

Erits-Blum

Peterburi tän. 17, krt. 6.

Ämmaemand H. Swiker

Wallikraawi tän. 6, krt. 1.

Ämmaproua

A. Eller

Kalda tän. nr. 1, kiwisilla juures.

Ämmaproua

W. Arwi

Tähe tän. nr. 65, 2. korral.
Waestele abi maksuta.

Elan nüüd omas majas,
Tiigi tän. 27.
Wannutatud adwokaat

H. Sumbak

Könetunnid kella 8—10 homm. ja 4—5 p. l.

E. Adler.

Elan nüüd Wabaduse tän. 32 ja wõlan kõiksugu kleitide ömblemist wastu.

Kergesõidu auto nr. 18

sõidab wälja igal ajal, iseäranis kauged sõidud. Wõtab peale kuni kuus inimesi Telef. 589.

Üksik wagune meester. otsib 1—2 erasissekäiguga

tuba

(mööbliga ehk ilma) kesklinna lähedale. Kirjad sllt. „567" all.

Kaks möbleeritud

tuba

üürile anda elektriwalgustusega. Soowi korral klaver ja kõõk tarwitada. Wabriku tän. 3, krt. 12.

Soowin laenata
150 dollarit,
maksan tagasi neija kuu jookul 200 dollarit. Pakkum. sll., dollar" all.

Wastse-Antslas

wõtab „Postimehe" tellimisi ja kuulutusi wastu
hra J. Glockmann.

Surm

rottidele ja hiirtele.

A. Poniagin

Peterburi kul. 41, k. 9.

---

13. sept. kadus
Ella Lemmikson'i

isikutunnistus ja raha

Walga jaamas ära. Aujat leidjat palut. isikutunnistust ära tuua ehk saata Tartu, Karlowa tän. 1.